МІНСКАЯ ПРАЎДА

Газета заснавана 1 лістапада 1950 года — Аўторак, 6 снежня 1994 года — № 131 (10831) — Цана 80 руб.

ФАКТЫ ПАДЗЕІ АРГУМЕНТЫ МЕРКАВАННІ

Дайце жыць дастойна

Асацыяцыя незалежных прафсаюзаў прамысловасці Беларусі (АНПП), заклапочаная абвальным збядненнем працоўных, выступіла з заявай у адрас выканаўчай улады краіны. У ёй гаворыцца, што любыя дзеянні ўрада па павышэнню цэн, тарыфаў, камунальных паслуг недапушчальныя без папярэдняга павышэння заработнай платы і даходаў насельніцтва. На думку АНПП, меры сацыяльнай абароны, арыентаваныя выключна на найменш забяспечаныя слаі насельніцтва праз адрасныя выплаты і дапамогі, не даюць магчымасці кампенсаваць цэнавыя ўдары для большасці грамадзян рэспублікі, якія сталі беднякамі.

У сваёй заяве асацыяцыя запатрабавала ад прэзідэнта і Кабінета Міністраў прыняць указ або пастанову аб першачарговай выплаце заработнай платы да адлічэнняў у бюджэт і іншых абавязковых плацяжоў для прамысловых прадпрыемстваў. АНПП настойвае і на пераразліку спажывецкага бюджэту з улікам абвальнага падаражання жыцця, а таксама павелічэнні тарыфнай стаўкі першага разраду да 70 працэнтаў ад мінімальнага спажывецкага кошыка.

Асацыяцыя заклікала ўлады да рэалізацыі прапанаванага ёю раней комплексу мер па ажыўленню вытворчасці. Гэтым, лічыць АНПП, будуць створаны ўмовы для павышэння ў 3—4 разы зарплаты на прамысловых прадпрыемствах краіны.

БЕЛІНФАРМ.

■ З юбілеем!

Свеціць "Нарачанская зара"

Заўтра спаўняецца 50 гадоў з дня выхаду ў свет першага нумара мядзельскай раённай газеты "Нарачанская зара".

За гэты час чытачы атрымалі 6.698 нумароў сваёй газеты. Менавіта сваёй, бо газета заўсёды была добрым сябрам і дарадцам, жаданым госцем у кожнай хаце. І журналісты чэрпалі натхненне ў зносінах з землякамі, з якімі яны падзялялі радасць і трывогі, друкаваным словам клікалі да лепшай долі. Не ўсё збылося, не ўсё атрымалася так, як хацелася б. Жыццё — не загадзя акрэсленая схема. Але калектыву рэдакцыі, які сёння робіць газету, журналістам, якія раней выпускалі яе, не сорамна глядзець людзям у вочы: яны жадалі ўсім дабра і светлай будучыні, не крывілі душой.

І, як напісаў калектыў "Мінскай праўды" ў прывітальным адрасе сваім калегам, **няхай заўсёды ўсім нам ярка свеціць "Нарачанская зара"!**

Дывідэнды — з зарплатай

Кіраўнікам многіх прадпрыемстваў можна павучыцца ў "Беларускалія", як клапаціцца аб сваіх работніках у гэты складаны час. Сёння ў калійшчыкаў у параўнанні з іншымі даволі высокія заробкі. Ім непасрэдна на вытворчасць дастаўляюцца і прадаюцца па памяркоўнай цане адзенне, абутак, прадукты харчавання.

А яшчэ калійшчыкі атрымліваюць дывідэнды. Да апошняга часу — раз у год. Даволі буйныя сумы, але адчувальна "пагрызеныя" інфляцыяй. Каб павялічыць рэальныя даходы, савет прадпрыемства даў згоду на выдзяленне з лістапада бягучага года сродкаў з прыбытку на штомесячную выплату дывідэндаў у суме 25 працэнтаў ад месячнага фонду аплаты працы работнікаў "Беларускалія".

Супраць гэтага рашэння не выступіў ніхто з двух прафсаюзаў, якія звычайна не ўпускаюць нават дробнай нагоды для крытыкі, для пашырэння свайго ўздзеяння ў калектыве.

(Наш кар.)

"Дэсант" наломіць дроў!

Некалькі груп воінаў Мар'інагорскага гарнізона "дэсантаваліся" ў мясцовыя лясы.

Іх задача — нарыхтоўка драўніны і забеспячэнне палівам маламаёмных, адзінокіх і састарэлых, спісы якіх складзены ў сельскіх і пасялковых Саветах. На першым этапе плануецца нарыхтаваць на "гарэльніках" паўтары тысячы кубаметраў дроў, якія будуць рэалізаваны па льготнай цане.

Дзяржава вам дапаможа?

2,5 мільярда рублёў выдзелена для аказання дапамогі маламаёмным мінчанам. Дапамога будзе аказвацца тым, хто мае даходы на кожнага члена сям'і не больш чым 54 тысячы рублёў.

Для размеркавання дапамогі пры раённых выканаўчых камітэтах створаны камісіі, якія і будуць вызначаць памер дапамогі і парадак яе выплаты. Каб атрымаць дапамогу, неабходна звяртацца ў камісію па месцы жыхарства. Хаця, па праўдзе сказаць, наўрад ці істотна палепшыць дабрабыт маламаёмных гэтая субсідыя.

У складаным становішчы могуць апынуцца тыя, хто мае пастаянную патрэбу ў медыкаментах. Больш за 50 працэнтаў усіх выпісаных рэцэптаў у Мінску льготныя. Гэта значыць, што расходы на набыццё лекаў павінны пакрывацца з бюджэту. Сёння запазычанасць перад аптэчным упраўленнем за лекі ў Мінску складае каля мільярда рублёў. Адсутнасць абаротных сродкаў не дазваляе аптэчнаму ўпраўленню стварыць належны запас медыкаментаў.

Цэны — жах!

Зараз мы назавём лічбы без каментарыяў. А вы ўжо самі рабіце вывады. Так, за дзесяць месяцаў (пакуль што навейшых даных няма) у Беларусі падаражалі:

фрукты	—у 22,2 раза
малочныя прадукты	—у 22,1 раза
макаронныя вырабы	—у 20,4 раза
хлеб і хлебапрадукты	—у 20 разоў
агародніна	— у17,3 раза
крупы	—у 15,5 раза
мясныя кансервы	—у 13,1 раза
кандытарскія вырабы	—у 10,8 раза
мяса і птушка	—у 9,4 раза

Калі ж параўноўваць кастрычнік з такім жа месяцам мінулага года, то цана бульбы ў рознічным гандлі ўзрасла ў 66 разоў, а на калгасных рынках — у 52, рэпчатая цыбуля — адпаведна ў 53 і 37, яблыкі — у 116 і 49, морква — у 43 і 38 разоў.

Такі ж імклівы рост цэн і на нехарчовыя тавары. У прыватнасці, на:

бялізнавы трыкатаж	—у 29,5 раза
верхні трыкатаж	—у 15,3
бытавыя электрапрыборы	—у 11,8
мужчынскае адзенне	— у10,9
жаночае і дзіцячае адзенне	—у 9,6

Кошт платных паслуг узрос з пачатку года ў 11,4 раза, плата за электраэнергію — у 18 і газ — у 16,6 раза, пасажырскі транспарт — у 13,3. Падаражалі ў 14,2 раза пуцёўкі ў санаторыі і дамы адпачынку. У параўнанні з дзесяццю месяцамі мінулага года кошт будматэрыялаў узрос у 31,3 раза. З іх на цэмент — у 25,8 раза, сценавыя матэрыялы — у 31,1 і на дэталі з драўніны і пліт — у 33,6 раза.

А цяпер прыкіньце, у колькі разоў павялічыўся за гэты перыяд ваш асабісты заробак. А нам жа ўвесь час гавораць, што рост цэн павінен адпавядаць росту зарплаты.

Завод працуе на перспектыву

Нясвіжскі льнозавод, як і іншыя прадпрыемствы, перажывае нялёгкі час. Незбалансаванасць цэн на сыравіну нараджае шэраг фінансавых цяжкасцей. Як развівацца калектыву далей, на чым сканцэнтраваць увагу ў першую чаргу? Аб гэтым ішла размова старшыні аблвыканкома А.І.Цішкевіча з кіраўніцтвам прадпрыемства ў час яго наведвання ў мінулую суботу. Адзначалася, што на заводзе шмат чаго робіцца карыснага. У прыватнасці, наладжаны выраб кастрапліты, з якой тут робяць мэблю. Частку доўгага льновалакна пастаўляюць у некаторыя замежныя краіны, за што калектыў атрымлівае валюту. Жыццё на месцы не стаіць. Каб не загубіць такую выгадную галіну, як ільнаводства, трэба шукаць нестандартныя шляхі выйсця з тупіка. У прыватнасці, ёсць намер у абласнога кіраўніцтва закупіць для прадпрыемства новае абсталяванне ў Германіі для вытворчасці катаніраванага льновалакна. Гэтае валакно ў спалучэнні з бавоўнай дасць магчымасць наладзіць у Баранавічах выпуск новай прадукцыі. Ёсць намер павялічыць у 2 разы выпуск мэблі.

А.І.Цішкевіч цікавіўся жыццём калектыву. Даў шэраг карысных парад.

Канстанцін ПРЫЁМКА.

■ Парламент: дзень за днём

СЛУХАННЕ ЗАКОНА АБ ПРЭЗІДЭНЦЕ АДКЛАДЗЕНА

2 снежня парламент зрабіў спробу пачаць слуханне законапраекта «Аб Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь». Яго распрацоўка пачалася па рашэнню Вярхоўнага Савета, які ўключыў гэтае пытанне ў парадак разгляду шаснаццатай сесіі.

«Працуючы над законам, мы, перш за ўсё, зыходзілі з таго, каб напоўніць больш канкрэтным юрыдычным сэнсам палажэнні Канстытуцыі аб прававым статусе і паўнамоцтвах прэзідэнта, характары і механізме яго ўзаемаадносін з іншымі галінамі дзяржаўнай улады, палітычнымі партыямі і грамадскімі аб'яднаннямі", — адзначыў Уладзімір Леўчык, прадстаўляючы падрыхтаваны Камісіяй па дзяржаўнаму будаўніцтву законапраект.

Ён паведаміў, што ў камісію паступіў таксама альтэрнатыўны праект прэзідэнта. На думку старшыні камісіі, другі праект канцэптуальна не дадае нічога новага ў варыянт камісіі, а некаторыя яго артыкулы ідэнтычныя нормам Канстытуцыі і напрацоўкам камісіі. У той жа час, на думку Уладзіміра Леўчыка, паміж праектамі ёсць і некаторыя адрозненні. Так, напрыклад, разыходжанні датычаць месца і функцыі Савета бяспекі і Адміністрацыі Прэзідэнта. У прыватнасці, парламенцкая камісія лічыць неабходным, каб састаў Савета бяспекі зацвярджаўся прэзідэнтам, але паўнамоцтвы СБ вызначаліся Вярхоўным Саветам. Прапануецца, што Савет бяспекі ажыццяўляе сваю дзейнасць у адпаведнасці з асноўнымі напрамкамі ўнутранай і знешняй палітыкі, ваеннай дактрынай, якія вызначаюцца Вярхоўным Саветам. Згодна з альтэрнатыўным варыянтам, «Савет бяспекі Рэспублікі Беларусь з'яўляецца вышэйшым калегіяльным каардынацыйна-палітычным органам, ствараемым у мэтах вызначэння палітыкі рэспублікі ў галіне бяспекі, абароны і ваеннага будаўніцтва, абароны суверэнітэту, правоў, свабод і бяспекі грамадзян, забеспячэння ўнутранага правапарадку і барацьбы са злачыннасцю. Састаў Савета бяспекі, а таксама палажэнне аб Савеце бяспекі зацвярджаюцца прэзідэнтам».

Якому ж варыянту аддаць перавагу, прыняць за аснову, дэпутацкі корпус так і не вырашыў. Высветлілася, што прадстаўляць законапраект прэзідэнта ў дадзены момант няма каму. Аляксандр Лукашэнка адсутнічаў на сесіі ў сувязі з выкананнем дзяржаўных абавязкаў. І, як паведаміў дэпутат Анатоль Лябедзька, Аляксандр Рыгоравіч папрасіў не разглядаць гэтае пытанне без яго ўдзелу. Абмеркаваўшы сітуацыю, Вярхоўны Савет прыйшоў да вываду прыпыніць слуханне.

Па прапанове шэрагу дэпутатаў быў прыпынены таксама разгляд законапраекта «Аб свабодных эканамічных зонах». Паўтара месяца таму назад пасля бурных дэбатаў ён быў прыняты ў першым чытанні. Аднак, як паказала галасаванне, дэпутаты так і не вызначыліся да канца: патрэбны ці не Беларусі свабодныя эканамічныя зоны? Некаторыя лічаць, што свабодныя эканамічныя зоны — адзін з элементаў унутранай і знешняй палітыкі дзяржавы. Ключавыя моманты гэтай палітыкі Вярхоўным Саветам пакуль не вызначаны, і таму ў данай сітуацыі будзе нелагічна пачынаць з прыватнай праблемы. Дэпутат Уладзімір Новік выказаў думку, што вышэйшы заканадаўчы орган не павінен устанаўліваць ільготы для замежных інвестараў у той час, калі дыскрымінацыі падвяргаюцца суб"екты гаспадарчай дзейнасці рэспублікі. Дэпутат Сяргей Папкоў падкрэсліў: для таго, каб уводзіць рыначныя адносіны, трэба развязаць рукі сваім прамыслоўцам, даць магчымасць прадпрыемствам працаваць на поўную магутнасць, знізіўшы падаткаабкладанне для беларускіх вытворцаў. Вынікам гэтых дыскусій стала прапанова, каб Камісія па міжнародных справах і знешнеэканамічных сувязях яшчэ раз папрацавала над законапраектам.

Вярхоўны Савет разгледзеў і прыняў законы «Аб ветэрынарнай справе», «Аб ахове і выкарыстанні жывёльнага свету», «Аб аўтамабільных дарогах». Унесены змяненні і дапаўненні ў заканадаўства аб адміністрацыйных правапарушэннях.

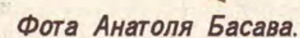
Наступнае пленарнае пасяджэнне Вярхоўнага Савета адбудзецца 19 снежня.

БЕЛІНФАРМ.

Нядрэнны ўраджай вырашчаны на «блакітнай ніве» ў Любанскім рыбгасе. З пачатку года рэалізавана 1115 тон сажалкавай рыбы: карпа, таўсталобіка, шчупака, плотвы, карасёў. У асноўным прадукцыя пастаўляецца да стала мінчан.

НА ЗДЫМКУ: загадчык участка №1 Уладзімір **АХРАМЕЙКА.**

Фота Анатоля Басава.

■ Погляд ад зямлі

ЗАСЕЯНАЯ НІВА ДЫ ЗАКАЛАСІЦЦА

Турбаза "Нёман", якая размясцілася ў маляўнічым кутку аднайменнага калгаса Стаўбцоўскага раёна, стала месцам правядзення двухдзённага семінара кіраўнікоў гаспадарак вобласці, які быў арганізаваны па рашэнню прэзідыумаў абласнога Савета калгасаў і абласной арганізацыі Саюза аграрнікаў. Семінар праходзіў як мерапрыемства па падрыхтоўцы да маючых адбыцца ў наступным годзе выбараў у Вярхоўны Савет.

Той факт, што ў рэспубліцы ёсць сілы, якія штурхаюць наш аграпрамысловы карабель на рыфы з мэтай поўнага развалу, сёння ў працаўнікоў вёскі не выклікае сумнення. Але гэты курс — гэтак жа адназначна можна сказаць — вёска не прымае. Таму на парадак дня семінара і былі вынесены самыя актуальныя, з пункту гледжання вышэйпамянёных прэзідыумаў, а таксама Аграрнай партыі Беларусі, пытанні: аграрная рэформа і шляхі выхаду АПК з крызісу (дакладчык — сустаршыня Аграрнай партыі Беларусі, член-карэспандэнт АН РБ, доктар эканамічных навук С.Г.Шарэцкі), Канцэпцыя развіцця вёскі ў сучасных грамадска-палітычных умовах (дакладчык — доктар філасофскіх навук, прафесар І.К.Галко).

Пра задачы аграрнікаў вобласці ў сувязі з надыходзячымі выбарамі ў Вярхоўны Савет рэспублікі гаварыў сакратар Палітсавета Аграрнай партыі В.С.Яфімаў. Бачанне шляхоў рэфармавання АПК кіраўніцтвам аблсельгасхарча (а значыць, і кіраўнікамі Мінсельгасхарча, урада рэспублікі) выклаў намеснік старшыні абласнога камітэта па сельскай гаспадарцы і прадуктах харчавання Л.В.Русак. Свой вопыт пошуку рацыянальных шляхоў рэфармавання ўнутрыгаспадарчых узаемаадносін у калгасе асвятліў старшыня калектыўнай гаспадаркі добраахвотна аб"яднаных сялян «Палачаны» Маладзечанскага раёна А.У.Мучынскі.

Зразумела, што шматгранная праблема, якая стаіць перад аграрнікамі вобласці, ды і рэспублікі ў цэлым, не магла не выклікаць разнастайнасці падыходаў да яе разгляду, несупадзення вывадаў. І ўсё ж дакладчыкі С.Г.Шарэцкі, І.К.Галко, В.С.Яфімаў, а таксама практычна ўсе выступіўшыя ў абмеркаванні пастаўленых пытанняў (як у першы, так і ў другі дзень)былі аднадушныя ў тым, што калгасы, як форма гаспадарання на зямлі, не зжылі сябе. Іх калектывы самі знойдуць рацыянальныя шляхі перабудовы і развіцця сваіх унутраных і знешніх узаемаадносін. Справа ў тым, што, працуючы ў калгасе, вясковы чалавек значна лепш сацыяльна (а пенсіянеры — матэрыяльна) абаронены, чым аднаасобнік. Калектыўная гаспадарка мае больш шырокія магчымасці для дынамічнага развіцця і ў рыначных умовах. Разуменне людзьмі гэтай акалічнасці стымулюе дысцыпліну працы.

Гаворачы пра зямлю, дакладчыкі і выступаўшыя выказвалі практычна аднадушнае разуменне немэтазгоднасці падзелу сельскагаспадарчых угоддзяў калгасаў. Асабліва ворыва. Нават не таму, што згодна з існуючым заканадаўствам зямля з"яўляецца дзяржаўнай уласнасцю. Самі сяляне прызнаюць, што некалі значна лягчэй было яе абагуліць, чым сёння раздзяліць. Падзел, калі ён пачнецца, не абыдзецца без самых цяжкіх узрушэнняў у вёсцы, якія будуць мець негатыўныя вынікі для некалькіх пакаленняў.

У другі дзень работы семінара размова зайшла і пра яго вынікі. Было выказана меркаванне, што семінар прынёс бы яшчэ больш карысці, калі б быў прыняты яго падагульняючы дакумент. Разглядаючы гэтае пытанне, прысутныя сышліся на думцы, што сёння аграрнікі вобласці маюць такі дакумент. Гэта апублікаваная ў «Мінскай праўдзе» (№№ 97, 98, 100, 101, 103 за г.г.) Канцэпцыя развіцця вёскі.

Станоўчым вынікам работы гэтага сходу аграрнікаў трэба прызнаць і тое, што ўсе, хто на ім прысутнічаў, вынеслі для сябе непахіснае разуменне неабходнасці яднання аграрнага руху як найбольш канструктыўнай плыні ў нашым грамадстве з шырокімі масамі працоўных не толькі ў вёсцы, але і ў горадзе, бо гэта — найбольш рэальны шлях перамогі Аграрнай партыі Беларусі на маючых адбыцца выбарах у Вярхоўны Савет рэспублікі.

Іван АБАБУРКА,
аглядальнік "Мінскай праўды".

... А цягнікі хадзілі

Ні на хвіліну не парушыўся графік руху цягнікоў у раёне станцыі Барысаў, хоць прычына для гэтага была больш чым уважлівая.

Выпадкова ля самага чыгуначнага палатна былі знойдзены міны ад савецкіх мінамётаў часоў Вялікай Айчыннай вайны. Гадаць, адкуль яны тут з'явіліся, работнікі магістралі не сталі, выклікалі сапёраў.

Група размініравання маёра Сяргея Баліцкага за некалькі гадзін пералапаціла тоны грунту і выняла 183 артылерыйскія снарады і міны рознага калібру. Сапёры працавалі настолькі ювелірна і надзейна, што чыгуначнікам не прыйшлося ўносіць непажаданыя карэктывы ў графік руху цягнікоў, які на гэтым участку вельмі інтэнсіўны.

Дызентэрыя ў садку

Напрыканцы мінулага тыдня ў Барысаўскую інфекцыйную бальніцу паступіла адразу 27 дзяцей і нянечка з дзіцячага садка №45 з дыягназам "вострае кішэчнае захворванне". Некаторыя дзеці былі дастаўлены ў лячэбную ўстанову ў цяжкім стане, таму мясцовым медыкам давялося літаральна змагацца за жыццё і здароўе юных пацыентаў. На дапамогу гарадскім урачам неадкладна прыбылі спецыялісты са сталіцы, а Міністэрства аховы здароўя выдзеліла гораду патрэбныя медыкаменты.

Як паведаміў галоўны ўрач гарадскога цэнтра гігіены і эпідэміялогіі Аляксандр Спіркоў, дзякуючы аператыўнаму правядзенню неабходных лячэбна-прафілактычных мерапрыемстваў сітуацыю ўдалося стабілізаваць, стан здароўя хворых паляпшаецца. Прычынай масавага захворвання дзяцей спецыялісты лічаць парушэнне правіл санітарна-гігіенічнага рэжыму па харчблоку дзіцячай установы, а ўзбуджальнікам хваробы стала дызентэрыйная інфекцыя.

Мікалай ЧАЛЕЙ.

Крымінал

ЗАЛАТАЯ ЛІХАМАНКА

Бандыцкі налёт учынены на кватэру бухгалтара малога прадпрыемства ў Савецкім раёне сталіцы. Тры грамілы ўзламалі дзверы. Не стаў перашкодай для ажыццяўлення злачыннай задумы і хлопчык-дзевяцікласнік, сын гаспадароў — яго бязлітасна ўдарылі металічным прадметам па галаве. Мэта візіту, як высветлілася, — завалодаць залатымі рэчамі. Што, на жаль, налётчыкам і ўдалося ажыццявіць.

У Барысаве — такое ж злачынства. Пацярпела маладая жанчына, якая знаходзіцца ў дэкрэтным водпуску. З пацярпеўшай абышліся без фізічнага насілля, забралі толькі шэсць залатых вырабаў. Мясцовыя пінкертоны абяцаюць злавіць грабежнікаў, «на кручку» ў іх падазраваемы саўдзельнік.

НЕГАБАРЫТНАЯ АВАРЫЯ

«Жыгулі» адляцелі ад магутнага «КрАЗа» быццам пушынка. З пяці пасажыраў у жывых засталіся трое. Ды і тыя з цяжкімі траўмамі трапілі ў бальніцу.

Што ж здарылася на трасе недалёка ад вёскі Зарэчча Бярозаўскага раёна? Шафёр Мінскай ПМК-150 трэста «Спецсельбуд» вёз негабарытны груз. Пры сустрэчным раз"ездзе зачапіў «Жыгулі». У прынцыпе — стандартная дарожная сітуацыя, але, відаць, нездарма кажуць: ад смешнага да трагічнага — адзін крок.

У ПАКЕЦЕ ТЫМ ЛЯЖАЛА... БОМБА

Знаходцы віцэ-прэзідэнт акцыянерна-вытворчай фірмы яўна не ўзрадаваўся — пад дзвярыма ў цэлафанавым пакеце ляжала... выбуховае ўстройства. Хоць самаробнае, але ад гэтага не менш небяспечнае: націскнога дзеяння, сілкавалася ад батарэйкі. У Савецкім райаддзеле міліцыі, куды звярнуўся за дапамогай сталічны бізнесмен, не адважыліся забраць бомбу. Гэтую нялёгкую задачу выканаў падпалкоўнік А.Сталяроў, начальнік штаба грамадзянскай абароны раёна. Выбуховае ўстройства накіравана спецыялістам для даследавання.

ДОЛАРЫ НА РУБЛІ — НЕ ГЛЕДЗЯЧЫ

Сумна завяршылася здзелка для дырэктара малога прадпрыемства. Ён меў намер абмяняць 96 мільёнаў «зайцоў» на «зялёныя». Знайшліся і кліенты. Калі сабраліся на кватэры па вуліцы Несцерава, каб ажыццявіць грандыёзны план, здарылася непрыемнасць. Выкарыстоўваючы сілавую перавагу і не жадаючы расставацца з доларамі, «кліенты» вельмі спакойна забралі мільёны, хуценька і паспяхова зніклі. І сапраўды, цяпер работы ў сышчыкаў Заводскага раёна — на мільёны.

БЕЛІНФАРМ.

■ АПК і рынак

Калгас — адна апора для сялянства,

лічыць старшыня Генадзь Кучко

Сёння лічбы не стамляюць, асабліва калі яны канстатуюць нейкія пазітыўныя з'явы ў нашым далёкім ад станоўчага ідэалу жыцці. Вось чаму старшыня калгаса "XXI з'езд КПСС" Генадзь Мечыслававіч Кучко называе іх са зразумелым гонарам. Дык вось: ураджай збожжавых — 40,2 цэнтнера, караняплодаў — больш чатырохсот, бульбы — 202, гадавы надой малака на карову — 4 тысячы... Пералік гэты можна прадоўжыць. Адметна тое, што ўсе асноўныя вынікі сельскагаспадарчага года — лепшыя ў Вілейскім раёне. А добрыя вынікі — значыць, добры кіраўнік. Магчыма, таму Генадзю Мечыслававічу як аднаму з лепшых старшынь вобласці выпала ўдзельнічаць у вывучэнні практычнага вопыту ўкаранення новых форм гаспадарання ў калгасе "Камінтэрн", што на Магілёўшчыне.

Аб гэтай паездцы, аб тым, куды сёння ідзе калгасны лад і да чаго прыйдзе, — гутарка нашага карэспандэнта Марыі Кузаўкінай са старшынёй калгаса "XXI з'езд КПСС" Вілейскага раёна Генадзем КУЧКО.

— Вы назвалі лічбы, якія сведчаць аб тым, што патэнцыял калгаснага ладу яшчэ не вычарпаны. У такім выпадку, ад каго і ад чаго ён залежыць?

— Гэта даволі-такі аб'ёмістае пытанне. Каб пералічыць усе фактары, што ўплываюць на вытворчасць, вам паперы не хопіць. Але галоўнае — людзі, правільны падбор іх і расстаноўка. І тут нічога новага нам не прыдумаць. Я, напрыклад, смела магу сказаць, што спецыялісты ў нас — на вышэйшым узроўні. Цалкам давяраю ведам і вопыту галоўнага агранома Віктара Драгулоўскага, галоўнага інжынера Анатоля Кавалёнка, галоўнага энергетыка Мар'яна Садоўскага.

— Не ведаю, наколькі сучасным з'яўляецца ваш пункт погляду. Сёння ўсё больш заклікаў даверыцца векавой мудрасці селяніна, яго інтуіцыі, геннаму вопыту. Маўляў, дайце селяніну зямлю, а ён ужо сам ёю распарадзіцца па свайму ўменню і разуменню...

— Ніколі не клапаціўся аб тым, як ацэняць маю пазіцыю іншыя. Бо куранят сапраўды ўвосень лічаць. І вынікі сельскагаспадарчага года гавораць самі за сябе. Пакуль мы вядзём размову аб буйной вытворчасці, якой і з'яўляецца калектыўная гаспадарка.

— Памятаю, гады з два назад мы з вамі сустракаліся і таксама гаварылі і аб лёсе зямлі, і аб перспектыве развіцця калгаса. Былі ў вас думкі стварыць на яго месцы акцыянернае таварыства, а калгаснікаў зрабіць акцыянерамі.

— Гэтыя ваганні былі своеасаблівай данінай модзе. І спробай знайсці пралаз у палітыцы фермерызацыі сельскай гаспадаркі, якую нам імкнуліся навязаць, на скорую руку перабудаваўшыся, палітыкі.

— І сёння вы адышлі ад тых настрояў?

— Лічу, што ў нас пакуль мяняць нічога не трэба. Гаспадарчы разлік, на яго ў нас пераведзены ўсе вытворчыя падраздзяленні, робіць сваю справу. Людзі ўмеюць лічыць капейку, людзі ведаюць, што іх набытак залежыць толькі ад вынікаў. Вось і ўся тут мудрасць. На гэты час самая прыбытковая для калгаса — вытворчасць малака. Тут мы маем жывую капейку. А вось вытворчасць свініны для нас нявыгадная. І гэта ў гаспадарцы, якая мае рэпрадуктарны свінагадоўчы комплекс. Ён некалі быў разлічаны на 24 тысячы галоў парасят у год. Цяпер мы дайшлі толькі да сямі тысяч. І вымушаны пастаянна скарачаць вытворчасць. Няма грошай у гаспадарак. Не ідзе наш тавар. Ды і цэнавая палітыка, пра якую мы літаральна крычым на ўсіх скрыжаваннях. А дзе карысць? Чацвёртага лістапада прадалі мясакамбінату 10 тон свініны, а пятага — цэны выраслі. Страцілі мільёны. Крыўдна? А што рабіць?

— А вам не здаецца, што жаданага парытэту цэн дасягнуць проста не ўдасца? Горад гэтага не вытрымае. І тады непазбежны сацыяльны выбух...

— Мы не пракоі. Але ўсё можа быць. Ужо сёння гараджане адмаўляюцца набываць мэблю, адзенне, абутак, абыходзяцца мінімумам. Грошы ідуць на харчаванне. Цяжка ўявіць, што і яно можа стаць не па кішэні...

— Мінсельгасхарч рэспублікі распрацаваў праграму стабілізацыі і развіцця агракомплексу і рынку прадуктаў харчавання на пяцігодку. Яна яшчэ не зацверджана Кабінетам Міністраў і не падмацавана заканадаўча. Але на месяцах ужо абмяркоўвалася. Як вы ставіцеся да яе палажэнняў?

— Праграма досыць аб'ёмістая для таго, каб рабіць яе аналіз. У цэлым хачу сказаць, што асаблівай навізны ў ёй няма. Згрупаваны ў адно цэлае ранейшыя эпізадычныя спробы вывесці сельскую гаспадарку з крызісу.

— Ну а прыватная ўласнасць на зямлю? Яна прадугледжана праграмай.

— Так, у праграме значыцца, што вытворчыя адносіны, існуючыя сёння ў вёсцы, перашкаджаюць развіццю прадукцыйных сіл: перадумова для сацыяльнай рэвалюцыі, для змены форм уласнасці. Я не супраць: няхай у нас будуць фермеры. Але як у такім разе прадумаць сістэму сацыяльнай абароны для тых, хто па свайму фізічнаму стану непрыгодны для такой работы? Мне даводзілася чуць нават ад кіраўнікоў высокага рангу: няхай самі пра сябе паклапоцяцца...

— Па прынцыпу: кожны выжывае ў адзіночку. Але ж семдзесят год назад грамадства пазбавіла селяніна ўласнасці, пакінуўшы яму для карыстання толькі хаціну ды падворак. І ўвесь гэты час ён працаваў за працадні, мізэрную натураплату.

— Вось гэта і крыўдна. Крыўдна, калі нас называюць чырвонымі памешчыкамі і думаюць, што мы баімся страціць кіраўніцкія пасады. Мы проста душой хварэем за селяніна, якому калгас заўсёды быў апорай. Які б ні быў старшыня, а да яго ідзе бабуля па каня, паліва, матэрыяльную падтрымку, калі кладзе ў дамавіну кагосьці з блізкіх.

— Палітычна і эканамічна свабодны селянін — ёсць у праграме такі тэзіс, як канчатковая мэта рэалізацыі намечанай палітыкі. Гучыць даволі-такі дэкларатыўна. Ці ў вас свая думка на гэты конт?

— Эканамічная свабода, — я зыходжу з яе, — гэта свабода мець працу, мець магчымасць прыкласці свае здольнасці і атрымаць аддачу. У рэшце рэшт, гэта і права ўласнасці. Я ўпаўне згодны з палажэннем наконт здачы зямлі ў арэнду на доўгі тэрмін, год на 90.

— Маецца на ўвазе, — вытворчым калектывам?

— Так, гэта дасць гарантыю яе правільнай эксплуатацыі. Але ў любым выпадку зямля павінна быць дзяржаўнай уласнасцю. Спекуляцыя зямлёй — гэта наймярзотнейшы від спекуляцыі. А ёю сёння многія хочуць заняцца, як толькі выйдзе закон аб прыватнай уласнасці. Думаю, не трэба прыводзіць прыклады заняпаду фермерскіх гаспадарак. Кажуць, людзі заняліся не сваёй справай... Магчыма, некаторыя і не сваёй. Але многія бралі зямлю ў надзеі сарваць за яе барышы. Хіба права працаваць на зямлі і мець ад яе аддачу не гарантуе селяніну эканамічнай свабоды? А што датычыць палітычнай, дык быццё заўсёды вызначала свядомасць...

— Вы вывучалі вопыт, можна сказаць, узорнай гаспадаркі. Што ўзялі з яго для сябе, што можаце параіць узяць на ўзбраенне сваім калегам?

— Узбройвацца, скажу вам шчыра, асабліва няма чым. Гаспадарка прыгарадная. Таму з шасцісот працуючых большасць — наёмныя работнікі, гараджане. Яны карыстаюцца тым метадам арганізацыі працы, ад якога мы некалі адмовіліся. Памятаеце, разгалінаваная сетка кааператыва: кааператыў раслінаводства, жывёлагадоўлі, забеспячэння, перапрацоўчы. Кожная брыгада — кааператыў. Адзін аднаму прадаюць, адзін у аднаго купляюць... Пры гэтых кааператывах — кааператывы падсобныя: швейны, сталярны, зверагадоўчы. У іх працуюць гараджане. Афарміліся пры калгасе, каб не плаціць падатак дзяржаве.

Я, напрыклад, не разабраўся, якая ў калгасе заработная плата. Пры знаёмстве старшыня сказаў: 150 долараў. Аказалася, гэта ў яго.

Клуб прадалі, дзіцячы сад закрылі, школе не дапамагаюць. Адасобленасць ад сацыяльных праблем, па ўсім відаць, становіцца небяспечнай модай часу. Магчыма, так лягчэй выжыць. Але інстынкт выжывання больш уласцівы неразумным істотам. Чалавек жа павінен яшчэ думаць, як жыць. Асабліва той, які надзелены пэўнай уладай і паўнамоцтвамі.

— Ёсць думка, што 20 працэнтаў гаспадарак абанкруцяцца ўжо к новаму году: астатнія — да вясны. Я не разумею, што такое калгас-банкрут. Вернемся да саракавых гадоў? Па руках пойдзе інвентар, фермы, жывёла... Але як гэта будзе практычна рабіцца? Прапанаваная праграма толькі яшчэ абмяркоўваецца. З-за адсутнасці адпаведнай заканадаўчай базы яе яшчэ проста немагчыма прыняць. А жыць людзям трэба сёння. І ў нешта верыць, на нешта спадзявацца...

— А давайце не ўпадаць у паніку. Гаварылі, гэтай вясной не пасеемся — пасеяліся. Гаварылі, восенню не ўбяромся — убраліся. Будуць нейкія крэдыты, знойдуцца ў дзяржаве разумныя галовы — выжывем. Мы яшчэ не ведаем да канца, які запас трываласці ў нашых калектыўных гаспадарак, які патэнцыял жыццёвага вопыту і практыцызму ў нашых людзей.

ВЫХАД МОЖНА ЗНАЙСЦІ,

калі ёсць у гэтым зацікаўленасць

Раней з канвеера Прымінскага рамонтнага завода штомесяц сыходзілі да сотні капітальна адрамантаваных трактароў "Т-150". А сёлета за тры кварталы іх паступіла на рамонт усяго толькі каля шасці дзесяткаў. Падзенне аб"ёмаў асноўнай вытворчасці пачалося на прадпрыемстве не сёння. Яшчэ год-паўтара таму назад перад адміністрацыяй паўстала дылема: скарачаць кадры ці шукаць для іх новую работу? Дырэктар Віктар Мікалаевіч Радзюк сам жыве ў Лошніцы і добра ведае, што знайсці яе ў пасёлку людзям будзе немагчыма. Ды і ўвогуле разбураць калектыў, пакідаць па-за прахадной класных спецыялістаў проста неразумна, не па-гаспадарску.

Як бы там ні было, а выхад знайшлі. Ён бачыўся ў пашырэнні асартыменту выпускаемых прадпрыемствам тавараў народнага спажывання, у распрацоўцы і асваенні новых відаў прамысловай прадукцыі.

— Мы заняліся металаапрацоўкай і штампоўкай, — расказвае галоўны інжынер завода Анатоль Кукін, — а таксама асваеннем пагрузачных машын і механізмаў па распрацоўках канструктараў з Краснадарскага краю.

Яны агрэгатуюцца з трактарамі "МТЗ-80/82" і маюць некалькі зменных рабочых органаў. Так, напрыклад, вілачны захоп можа выкарыстоўвацца для пагрузкі сена, саломы, сенажу і сіласу. Асобныя вілы прыстасаваны для пагрузкі рулонаў. Грэйфер прызначаны для сыпкіх грузаў. Ёсць спецыяльнае прыстасаванне і для пагрузкі-разгрузкі лесу і піламатэрыялаў. Такіх машын ужо выраблена каля сотні. Разам з тым вядуцца работы па ўкараненню ў вытворчасць прычапной пагрузачнай машыны. Заводскія канструктары распрацавалі прычэп з маніпулятарам.

Паспяхова прайшоў выпрабаванні і добра зарэкамендаваў сябе ў рабоце універсальны чызельны агрэгат "АЧУ-2,8", які навешваецца таксама на трактары "МТЗ-80/82". Сфера яго прымянення — рыхленне глебы і культываванне зябліва, раздзелка пласта шматгадовых траў, нарэзка грабянёў пры пасадцы бульбы, даўсходавае баранаванне пасеваў з апрацоўкай глебы ў міжрадкоўях, акучванне бульбы. Для гэтых відаў работ агрэгат камплектуецца наборам зменных лап. Праходзіць выпрабаванні прычапны інвентар для трактара "МТЗ-220".

Варта адзначыць, што рамонтнікі доўгі час падтрымліваюць дзелавыя партнёрскія адносіны з мінскімі трактарабудаўнікамі. Яны вырабляюць для МТЗ масленыя радыятары, фільтры, выконваюць іншыя заказы. А апошнім часам такія ж партнёрскія адносіны ўсталяваліся і з Мінскім маторным заводам. Для яго ў Лошніцы рыхтуецца вытворчасць паветрападводзячага тракту да рухавікоў "Д-260", што ідуць на беларускія аўтобусы, а таксама дарожнабудаўнічай тэхнікі канцэрна "Амкадор".

Праходзячы па цэхах завода, я не ўбачыў нічога незвычайнага: кожны быў заняты сваёй канкрэтнай справай. На адным участку збіралі адрамантаваны трактар "Т-150", а на другім навешвалі на новы "МТЗ" выраблёнае сваімі ж рукамі пагрузачнае прыстасаванне. На складзе гатовай прадукцыі чакалі адпраўкі дрэваапрацоўчыя станкі і каробкі перамены перадач для піларамы, франтальныя пагрузчыкі і прыстасаванне для тралёўкі лесу, каларыферы розных мадыфікацый, акучнікі, доследны ўзор аднарадковай бульбасаджалкі, якая, несумненна, знойдзе прымяненне ў фермерскіх гаспадарках.

Вырабляюцца на заводзе і тавары народнага спажывання — прышчэпкі для бялізны, дзвярныя завесы. Асвоены выпуск фільтраў для ачысткі паветра і масла ў аўтамабілях "ГАЗ", "ВАЗ", "Масквіч", а таксама некаторых іншых патрэбных людзям рэчаў.

Мікалай ЧАПЕЙ.

*У тым, што ўсе службы Нясвіжскай райаграпрамтэхнікі працуюць рытмічна, немалая заслуга дыспетчара Галіны **ПАЗНЯК** (на здымку).*

Фота Анатоля ФРАНЧУКА.

■ Экалогія

ГАСПАДАР СЛОВА,

якое трэба разумець наадварот

У наш час знаходзяцца аматары перайначваць афарызмы Казьмы Пруткова. Гэтыя людзі, так сказаць, прыстасоўваюць іх да нашай рэчаіснасці. Ну вось, напрыклад, дырэктар калектыўнай гаспадаркі таварыства з абмежаванай адказнасцю «Паліфакт-агра» Я.Д.Будзінас. Вядомы афарызм «не вер вачам сваім» ён цяпер вымаўляе так: «Не вер словам маім».

А прычына вось у чым. Дапаможная гаспадарка «Паліфакт-агра», якая зарэгістравана, як і патрабуецца, у райвыканкоме, размясцілася на плошчы 150 гектараў на тэрыторыі калгаса «Навапольскі», у вёсцы Пціч. Дык вось, калі стаяла пытанне аб выдзяленні зямлі, кіраўнік гэтай гаспадаркі Я.Д.Будзінас клятвенна запэўніваў улады і прыродаахоўныя органы, што ўсе патрабаванні гаспадарання на зямлі, у тым ліку і экалагічныя, будуць ажыццяўляцца на вышэйшым узроўні.

Вядома, зямлю атрымалі. І вырашылі на ёй пабудаваць лазню. Аднак праект трэба было ўзгадніць з раённай інспекцыяй па экалогіі. Яна не дала «зялёнае святло» на ўзвядзенне аб'екта. Па той прычыне, што лазню планавалася размясціць у прыбярэжнай зоне ракі Пціч.

Кіраўнікі гаспадаркі пайшлі на падман.

— Лазня нам не патрэбна, — заявілі яны. — Пабудуем гасцёўню.

І пабудавалі... лазню. Ды яшчэ якую! Яе інтэр'ер нагадвае сапраўдны палац, простаму смяротнаму ў які не трапіць... А пытанням экалогіі — нуль увагі. Для сцёкаў выкапалі звычайны катлаван. Добра, што хоць праклалі трубу да яго. Ніхто не клапоціцца пра ўтылізацыю тых сцёкаў. Таму шлях іх — прама ў раку.

Словам, тут праігнаравалі тое кардынальнае патрабаванне, што ўсялякае бытавое і гаспадарчае будаўніцтва ў прыбярэжнай зоне вадаёмаў катэгарычна забаронена. І побач з лазняй узвялі кухню, а каля яе ўтварылі звалку з адходаў прадуктаў харчавання, бытавога смецця. І, прабачце, здалі ў «эксплуатацыю» прыбіральню.

Ёсць і прыклады іншага характару. Так, каля 20 тон хлорыстага калію і 10 тон азотазмяшчальных угнаенняў захоўваюцца на непрыстасаванай пляцоўцы побач з паніжэннем. Дажджавая вада змывае гэтыя рэчывы ва ўпадзіну. Адтуль ім адзін шлях — у Пціч. Гэта атручвае раку, прычыняе шкоду яе насельнікам.

Можна толькі вітаць, што ў гаспадарцы займаюцца жывёлагадоўляй. Ёсць свая ферма. Дык вось, пры ўзгадненні праекта на яе будаўніцтва раённая інспекцыя па экалогіі прадпісала адначасова ўзвесці і гнаясховішча. Але дзе там: ферма ўжо пачынае разбурацца, а сховішча для гною і жыжкі як не было, так і няма.

А вось будаўніцтва катэджаў вядзецца поўным ходам. Тут ніякіх затрымак. Безумоўна, для гэтага патрэбны розныя матэрыялы. І кіраўніцтва «Паліфакт-агра» знайшло «выйсце» са становішча: без узгаднення з адпаведнымі органамі ў водаахоўнай зоне адкрыла кар'ер.

Для вядзення будаўніцтва патрабуецца і шмат піламатэрыялаў. І гэтае пытанне таксама «вырашылі» без прамаруджання — пабудавалі і запусцілі цэх па перапрацоўцы драўніны. Але зноў з грубымі парушэннямі патрабаванняў экалогіі.

Вось і лічыце, ці можна пагадзіцца з абяцаннямі кіраўніка калектыўнай гаспадаркі «Паліфакт-агра» Я.Д.Будзінаса наконт таго, што ён будзе па-гаспадарску ахоўваць навакольнае асяроддзе, клапаціцца аб прымнажэнні багаццяў прыроды

Іван ГРЫБКО,
начальнік інспекцыі
Пухавіцкага раёна па экалогіі.

Мікалай ГРЫГАРОВІЧ,
наш няштатны карэспандэнт.

■ Прошу слова

ПОД ОДНУ ГРЕБЕНКУ

В последнее время много говорится и пишется о льготниках. Выносятся разные суждения, предположения и проекты. И приходится только удивляться тому, как легко и просто господа из Кабинета Министров нашли 44 миллиарда рублей для проведения в жизнь реформ. Они не постеснялись даже заглянуть в полупустые карманы инвалидов войны. Похоже, это именно они "подсунули" молодому президенту информацию, что в республике более 5 миллионов льготников, и тем самым ввели его в заблуждение.

Создается впечатление, что господа, подписавшие проект-предложение, даже не потрудились разобраться с проблемой льгот. Они собрали, как говорится, в одну кучу и льготы ветеранов, и должностные и служебные привилегии некоторых категорий граждан. И кричат на всю республику: пора их отменить!

Ветераны — люди неглупые, они прекрасно понимают, что республике трудно сегодня и нужно экономить буквально на всем. Но поступать при этом следует разумно и продуманно.

Сейчас в республике около 300 тысяч настоящих фронтовиков, примерно 200 тысяч человек, приравненных к участникам войны, но не служивших в действующей армии, около 1,5 миллиона ветеранов труда и Вооруженных Сил. И более 3 миллионов граждан, преимущественно молодых, которые имеют привилегии, установленные постановлениями правительства и различными ведомствами. Так вот, на наш взгляд, было бы разумно в первую очередь упорядочить эти привилегии.

Что же касается льгот ветеранов войны, труда и Вооруженных Сил, то нет необходимости их отменять, потому что через два-три года они отпадут сами по себе, так как большая часть этих людей уйдет в мир иной. Люди старшего поколения, которым сегодня 70—80 лет, сделали все, что могли, для великой Страны Советов, для Республики Беларусь. И за это им следует низко поклониться.

И последнее. Уважаемый товарищ президент! Ветераны нашего города и района, как и всей республики, надеются на Вас. Так не допустите накануне великого и светлого праздника еще большего снижения жизненного уровня защитников родного Отечества. Было бы лучше, если бы Вы, а также Верховный Совет и Кабинет Министров нашли необходимые средства и достойно поблагодарили своих ветеранов в честь великого праздника — 50-летия Победы.

Михаил ФИЛОНОВ,
заместитель председателя Борисовского городского совета ветеранов.

Новы храм асвяціў Філарэт

Раней прыхаджанам Свята-Нікольскай царквы даводзілася праводзіць богаслужэнні ў памяшканні былой школы-васьмігодкі. А вось нядаўна ў вёсцы Вялікая Ухалода Барысаўскага раёна адбылося асвячэнне новага храма.

Чын асвячэння святога храма правёў мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыяршы экзарх усяе Беларусі. Яму дапамагалі благачынны Барысаўскай акругі протаіерэй Іван Місюк, сакратар епархіяльнага ўпраўлення іераманах Іаан і настаяцель Свята-Нікольскай царквы свяшчэннік Міхаіл Барашка. На богаслужэнні прысутнічалі прадстаўнікі ўлад горада і раёна, а таксама мецэнаты, якія садзейнічалі будаўніцтву святога храма.

ДАМОКЛАЎ МЕЧ НАД БІБЛІЯТЭКАМІ

І вось-вось ён цюкне іх па самаму цемечку

Набалелыя праблемы бібліятэк Міншчыны, станоўчы вопыт іх работы сталі тэмай размовы за "круглым сталом", якая адбылася гэтымі днямі ў абласной бібліятэцы імя А.С.Пушкіна. Адкрыў сустрэчу народны пісьменнік Рэспублікі Беларусь, старшыня праўлення Беларускага фонду культуры Іван Чыгрынаў. Невыпадкова ён папрасіў слова. Справа ў тым, што менавіта Фонд культуры два гады таму назад выступіў з ініцыятывай правядзення конкурсу "Бібліятэка — асяродак нацыянальнай культуры". Летась лаўрэатам такога рэспубліканскага конкурсу стала Уздзенская цэнтральная раённая бібліятэка імя П.Труса. А ганаровымі дыпломамі і бібліятэчкамі з аўтографамі вядомых пісьменнікаў адзначаны бібліятэкі: Мядзельская цэнтральная раённая, Маладзечанская і Слуцкая гарадскія дзіцячыя, Мінская гарадская імя Янкі Купалы, Залужскай сярэдняй школы Стаўбцоўскага раёна і інш. Іх кіраўнікоў і запрасілі на сустрэчу. Аб вялікай ролі бібліятэк у адраджэнні беларускай нацыянальнай спадчыны, яе далейшага памнажэння пераканаўча гаварыла дырэктар Мядзельскай цэнтральнай раённай бібліятэкі Людміла Несцяровіч. Тут стала традыцыяй кожны год праводзіць літаратурныя святы. Сёлета яго прысвяцілі жыццёваму і творчаму шляху свайго земляка — народнага паэта Беларусі Максіма Танка. Разам з ім на ўрачыстасць прыехалі пісьменнікі Вячаслаў Рагойша, землякі мядзельцаў — крытык Генадзь Шупенька і народная артыстка рэспублікі Марыя Захарэвіч. У раёне праводзяцца конкурсы на лепшага бібліятэкара. Сёлета аб'яўлены конкурс на лепшы летапіс калгаса, прадпрыемства, школы, культасветустановы. Збор матэрыялаў для такіх рукапісных выданняў, несумненна, адкрые новыя старонкі гісторыі і культуры свайго краю.

А вось дырэктар Уздзенскай цэнтральнай раённай бібліятэкі Клаўдзія Рогава з'явілася на сустрэчу са стосам кніг, выдадзеных у мясцовай друкарні. Гэта — паэтычныя зборнікі "Зямля мая, край маляўнічы", "Край мой там, дзе Нёман льецца", кніга вершаў "Чабаровая паляна" Віктара Сабалеўскага і інш. На іх старонках прадстаўлена творчасць маладых літаратараў Уздзеншчыны. У гэтым сціплым куточку беларускай зямлі нарадзіліся 16 прафесійных пісьменнікаў. Клаўдзія Антонаўна з упэўненасцю зазначыла, што многія з тых, чые творы надрукаваны ў названых кнігах, змогуць папоўніць сям'ю прафесійных літаратараў. Дырэктар бібліятэкі-лаўрэата падзялілася вопытам краязнаўчай работы. Дарэчы, на Уздзеншчыне праводзяць значную работу па стварэнню і ўзбагачэнню нацыянальных фондаў бібліятэк, укараненню народных святаў і абрадаў, па ўшанаванню імён лепшых прадстаўнікоў нацыянальнай культуры, правядзенню прэзентацыі новых кніг беларускіх пісьменнікаў і навукоўцаў, нотных зборнікаў і гуказапісаў беларускіх кампазітараў і выканаўцаў, твораў мастакоў.

З трывогай гаварыла аб нездавальняючым забеспячэнні нацыянальнай літаратурай такіх устаноў дырэктар Маладзечанскай гарадской дзіцячай бібліятэкі Ніна Артышэвіч. Адчуваецца востры недахоп слоўнікаў, вучэбнай, метадычнай і дзіцячай літаратуры. Многія творы ўключаны ў школьныя праграмы, а іх днём з агнём не адшукаць. У Маладзечне больш за 10 сярэдніх школ, а вось В.Дуніна-Марцінкевіча ў бібліятэцы толькі адна кніжка. Такі ж незайздросны лёс напаткаў пісьменнікаў З.Бядулю, І.Навуменку, Л.Дайнеку, А.Жука, чые праграмныя творы не дайшлі да юных чытачоў. Больш таго, у гэтай бібліятэцы, як адзначыла Н.Артышэвіч, з 16 стэлажоў толькі адзін заняты кнігамі на беларускай мове. Пры такім камплектаванні названая бібліятэка не хутка стане сапраўдным асяродкам нацыянальнай культуры. Незразумелая сённяшняя выдавецкая палітыка, бо амаль 90 працэнтаў кніг — гэта дэтэктыўная і прыгодніцкая літаратура ў асноўным замежных аўтараў. Калі мы гаворым аб нацыянальным адраджэнні, то трэба думаць аб тым, каб хутчэй увесці дзяржаўны заказ на лепшыя выданні, якія б садзейнічалі гэтаму адраджэнню. Нават тое, што выдаецца, нярэдка бібліятэкам няма за што выкупіць.

На сустрэчы за "круглым сталом" выступілі галоўны спецыяліст Міністэрства культуры і друку рэспублікі Тамара Папова, загадчыца аддзела мастацтва Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, старшыня савета садзейнічання бібліятэчнай справе Беларускага фонду культуры Людміла Кірухіна, намеснік дырэктара абласной бібліятэкі імя А.С.Пушкіна Наталля Чуева і інш. Яны заклікалі дзяржаўныя ўлады павярнуцца тварам да бібліятэк, стварыць ім умовы для нармальнай дзейнасці, для выжывання. Прыведзеныя ў выступленнях прыклады сведчылі, што ў нашай незалежнай і суверэннай дзяржаве ідзе працэс разбурэння гэтых устаноў. Дамоклаў меч павіс над сельскімі бібліятэкамі. Многіх з іх ён ужо цюкнуў па самаму цемечку — закрыліся. Дыягназ вядомы: адсутнічаюць грашовыя сродкі. А ў вёскі ж гэтыя цяпер не ходзяць маршрутныя аўтобусы, тут перасталі дэманстраваць кінафільмы. Заставалася адзіная ўцеха — кніга. І той пазбаўляюць перабудоўшчыкі-дэмакраты. Дык хто ж адкажа: ці выжывуць асяродкі нацыянальнай культуры?

Уладзімір КОБРЫН.

ДОМ, ДЗЕ НАРАДЖАЕЦЦА ТВОРЧАСЦЬ

Творчыя працуюць людзі ў Мінскім раённым цэнтры культуры. У сельскіх клубах часта можна бачыць спецыяліста па арганізацыі масавых святаў і канцэртнай дзейнасці Г.Я.Данскую, галоўнага хормайстра С.А.Каратышэўскага, харэографа А.К.Янкоўскага, рэжысёра Н.П.Гіжу. Менавіта з іх дапамогай у вёсках раёна створаны дзесяткі калектываў мастацкай самадзейнасці, гурткі разьбы па дрэву, мастацкай вышыўкі, мяккай цацкі. З 1969 года ў гэтым раёне працуе Алег Канстанцінавіч Янкоўскі. І ў кожным з 56 танцавальных калектываў яго добра ведаюць: адны арганізоўваў, другім перадаваў свой багаты вопыт, трэціх суправаджаў у гастрольных паездках... Некаторым яго калектывам прысвоена званне "народны".

— Заўсёды задаволены застаюся паездкамі да такіх кіраўнікоў танцавальных калектываў, як Ірына Палякевіч з Калодзішчаў, Тамара Жаўток з Чачкава, Ангеліна Суцько і Мікалай Харламаў (п. Лясны), Іна Карнішка з Анопаля, — гаворыць Янкоўскі. — Душа радуецца, што танцуюць у многіх і многіх вёсках, што наша славутая "Сенніца" ездзіць з канцэртамі за мяжу. Сталі дыпламантамі перадачы "Тэлебом" калодзішчанскія танцоры, чачкаўскія пабывалі ў Марыйскай рэспубліцы, у Дом настаўніка запрасілі на выступленне браўкоўцаў.

Работнікі цэнтра сабралі багаты відэаматэрыял, вядуць картатэку запісаў народнай творчасці. Да правядзення семінараў з культасветработнікамі запрашаюцца прадстаўнікі Беларускага універсітэта культуры, Інстытута праблем культуры. Такія сустрэчы спадарожнічаюць поспеху.

Марыя МАЦЕЙКА.

НА ЗДЫМКУ: інтэрв'ю на сцэне бярэ Г.Я.Данская.

Фота Аляксандра РУЖЭЧКІ.

50

“ВЕЛЬЕР” І ЯГО СЯБРЫ

У ГАРАЖЫ гарадской управы адну з груп падпольшчыкаў арганізаваў Эрнст Якіменка. Гэта быў спрактыкаваны чалавек, адзін з нямногіх у падполлі, хто меў прафесійную падрыхтоўку разведчыка і навыкі работы такога кшталту — да вайны Эрнст Іванавіч працаваў начальнікам разведаддзела ў штабе 3-й арміі. Са жніўня па лістапад 1941 г. знаходзіўся ў палоне, потым уцёк, легалізаваўся ў Мінску. Здабыў "аўсвайс" на імя Пархневіча Архіпа Іванавіча і ўладкаваўся на працу тэхнічным кіраўніком у транспартнай канторы гаспадарчага аддзела гарадской управы.

У склад групы, якую ў хуткім часе ён здолеў арганізаваць, увайшлі С.З.Анікін /дыспетчар гаража/, а таксама былыя ваеннаслужачыя, уцёкшыя з палону: Р.С.Тамчачук, П.П.Пычак, Б.У.Пятухоў, І.Мястоўскі, І.Кучмель, Ф.Фурсееў, Я.Дробат і іншыя, што працавалі ў гаражы на розных пасадах. Эрнст Якіменка, маючы прафесійны вопыт разведчыка, валодаючы падыходам да людзей, хутка завязаў патрэбныя сувязі [illegible] падпольная група склалася ў снежні 1941 г., распачаўшы падрыхтоўку [illegible].

У 1942-1943 гг. Эрнст Якіменка і яго таварышы ўстанавілі сувязь з Мінскім падпольным ГК КП/б/Б, [illegible] партызанскімі атрадамі і брыгадамі, спецатрадам С.Ваўпшасава. Перадавалі ў лес зброю, медыкаменты, адзенне, харчаванне. У адну з партызанскіх брыгад група ў 1943 г. адправіла 550 кг солі, 300 метраў тканіны, 1,5 т круп. Разам з гэтымі грузамі на двух аўтамашынах у лес выехалі і некаторыя падпольшчыкі, якім пагражала небяспека.

Дапякалі немцам ды-версіямі. У 1942 г. Эрнст Якіменка разам з М.К.Каржанеўскім спалілі тры варожыя вагоны з амуніцыяй, падпалілі склад бензіну на вуліцы Талстога, разам з А.Ф.Арндтам спалілі гараж арганізацыі "Тодт". У 1943 г. група ўзарвала млын і вайсковую пякарню.

Маючы прафесійны вопыт разведчыка, Эрнст Якіменка /падпольная мянушка — "Вельер"/ надаваў вялікую ўвагу канспірацыі, захаванню людзей. [illegible] Па аднаму з даносаў у ліпені 1942 г. кіраўніка групы [illegible] на месяц у турму СД. Сапраўдных доказаў, аднак, у гітлераўцаў не было, яго выпусцілі, прымусіўшы да 1943 г. штодзённа адзначацца ў СД, потым — штомесячна.

Хадзіў, як кажуць, па лязу брытвы. Аднак з цяжкіх сітуацый выблытваўся, гэтаму ж вучыў і іншых. Вучыў найперш за ўсё канспірацыі, асцярожнасці, пралічваць наперад хады. Невыкананне гэтага вяло да правалаў, расправаў над патрыётамі. Здаралася, аднак, [illegible] кіраўнікі розных партызанскіх брыгад і атрадаў.

У данясенні ў 2-ю Мінскую брыгаду 27 чэрвеня 1943 г. "Вельер" пісаў з абурэннем: "...Нікалі не патрэбна пісаць на канверце ніякага адраса, прозвішча, імя і імя па бацьку. У змесце пісьма павінна быць толькі мянушка, па якой даведаецца, што гэта табе. Усе адрасы, прозвішчы, імёны трымаць у галаве. [illegible] ным запісваць. Сувязным трэба трэніраваць свае галовы, усё запамінаць і нічога не забываць..."

Як прафесіянал Э.І.Якіменка разумеў, што супраць падпольшчыкаў дзейнічае агентура фашысцкіх спецслужбаў, вялікую ўвагу ўдзяляў контрразведвальнай рабоце, выкрыццю такіх людзей, засланых у транспартную кантору і гараж гарадской управы. Кагосьці змаглі выкрыць і нейтралізаваць, найбольш актыўнага "сексота" вывезлі за горад і знішчылі.

Страты ў жорсткай, заклятай барацьбе, аднак, [illegible] толькі з аднаго боку. У рэшце рэшт гітлераўцы здолелі выйсці на групу "Вельера". [illegible] Пратрымаўшыся да вясны 1944 г., Эрнст Якіменка ўсё ж не пазбегнуў правалу. У маі 1944 г. частка падпольшчыкаў на чале з "Вельерам" была схоплена. [illegible] Міхаіла Ніканавіча вывезлі ў канцлагер на тэрыторыю Германіі, дзе ён і памёр. Такі ж лёс напаткаў Якава Дробата. [illegible] прайшла праз пекла Асвенціма і ў 1945-м вярнулася дамоў.

Астатнія, што ўваходзілі ў групу, пад кіраўніцтвам Сяргея Анікіна працягвалі барацьбу да ліпеня 1944 года.

Дні вызвалення сталіся таксама трагічнымі. Сяргей Зосімавіч Анікін быў забіты 7 ліпеня 1944 года ў баі, калі праз ваколіцы Мінска прабівалася на захад нямецкая групоўка, што вырвалася з Мінскага "катла". У партызанах загінулі Іван Мястоўскі, Рыгор Савіцкі, Леанід Мурашка. Федар Фурсееў аддаў сваё жыццё на фронце, у 1945-м.

Уладзімір КУЗЬМЕНКА, кандыдат гістарычных навук.

■ Актуальнае інтэрв"ю

ЦІ ПІЦЬ ГАНДЛЯРАМ ГАРЭЛКУ Ў ХРАМЕ?

Хто толькі за апошнія дзесяць год не браўся накарміць народ. Памятаеце Абалкіна: "Не накормім народ да восені — перабудову можна лічыць скончанай!" Мяняліся правадыры, а народ усё тужэй і тужэй зацягваў паясы. Вось ужо і дзяржава ў нас самастойная, ды сыцейшыя ад гэтага не сталі. Наадварот, даперабудоўваліся да паўгалодных помаракаў. Рост цэн і падзенне пакупной здольнасці "зайчыка", мільярдная запазычанасць дзяржавы за энерганосьбіты, непрацуючыя прадпрыемствы... Дамінанта "накарміць" і сёння кіруе памкненнямі ўладаносцаў. Пад энергічныя абяцанкі кіраўнікоў зрабіць жыццё народа дастойным ідзе далейшае разбурэнне маральнасці чалавека, пракаветных прынцыпаў, духоўных каштоўнасцей. У складаным становішчы апынулася такая складаемая грамадскага жыцця, як культура. Аб адной са сфер гэтай галіны сёння гаворка нашага карэспандэнта з загадчыкам аддзела па культуры, спорту і рабоце сярод жанчын і моладзі Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі Анатолем СУШАМ.

— Я не буду гаварыць сёння аб культуры як сферы стварэння духоўных каштоўнасцей, самасцвярджэння, самарэалізацыі чалавека. Мне здаецца, зараз важней звярнуць увагу на стан асяродку культуры. Прычым асяродку першаснага, даступнага кожнаму чалавеку. Асяродку, дзе б з маленства можна было дачыніцца да напрацаванага стагоддзямі пласта культуры. У нас такім асяродкам перш за ўсё служаць Палацы і Дамы культуры. Як яны сёння выконваюць сваё прызначэнне?

— Адразу хачу растлумачыць, што Палацы і Дамы культуры, клубы ў нашай дзяржаве падраздзяляюцца на дзяржаўныя і недзяржаўныя. Калі раней гэтага падзелу мы амаль не заўважалі, то сёння прыналежнасць установы культуры мае велізарнае значэнне. Дзяржаўныя ўстановы культуры фінансуюцца з бюджэту, ім выдзяляюцца сродкі на набыццё рыштунку. Прафсаюзныя і ведамасныя ўстановы культуры мусяць фінансавацца за кошт уласных сродкаў. І, улічваючы крызісны стан эканомікі, сёння 309 Палацаў, Дамоў культуры і клубаў, 400 прафсаюзных і ведамасных бібліятэк апынуліся ў вельмі складаным становішчы. Фактычна ідзе вынішчэнне асветніцкай і культурна-масавай работы на месцах.

— Няўжо становішча гэткае бядотнае?

— Менавіта так. Гаворка ідзе аб фактычным закрыцці ўстаноў культуры. За апошнія тры гады ў рэспубліцы ў 5,3 раза скарацілася колькасць клубных фарміраванняў, спыніў існаванне кожны чацвёрты "народны" і "ўзорны" калектыў мастацкай самадзейнасці. Сёння ў многіх бібліятэках не папаўняюцца кніжныя фонды, скарачаецца падпіска на перыядычныя выданні.

Каб неяк выжыць, установы культуры вымушаны камерцыялізаваць сваю дзейнасць, развіваць так званыя платныя паслугі. У некаторых бібліятэках дайшло да таго, што за карыстанне кнігай павышанага попыту трэба плаціць. Паўсюдна ў гуртках, студыях, на курсах неабходна плаціць. Прычым вымушаны плаціць і дзеці. Расцэнкі ж такія, што інакш як рабаўніцкімі іх не назавеш. Напрыклад, кошт навучання дзіцяці ў музычнай студыі Палаца культуры ў вераснёўскіх цэнах быў 10 тысяч рублёў у месяц. І расцэнкі растуць штомесяц. Зразумела, што даступныя заняткі ў студыях і гуртках толькі багатым.

— Але ж будаваліся Палацы і Дамы культуры на народныя грошы...

— І вось гэта самае крыўднае: будавалі мільёны, а карыстацца маюць магчымасць адзінкі. Але калі ў багатых ёсць выбар, то ў людзей сціплага дастатку такога выбару няма. Дзецям застаецца адно — вуліца. Тым больш што над установамі культуры навісла пагроза перааbсталявання пад рэстараны і казіно. Ужо ёсць шмат выпадкаў, калі памяшканні здаюцца ў арэнду банкам, перааbсталёўваюцца пад магазіны і офісы фірм. Абазначылася тэндэнцыя продажу Дамоў культуры камерцыйным структурам.

— Дык дзе ж выйсце са становішча?

— Праблема ўзмацняецца тым, што церпяць бедства самі прадпрыемствы, якім належаць Палацы і Дамы культуры. Калі раней у заводскіх бюджэтах прадугледжваліся сродкі на культурна-масавую работу, то сёння грошай няма нават на выплату мінімальнай зарплаты рабочым. Тым не менш, многія прадпрыемствы прымаюць установы культуры на свой баланс, уключаючы іх у склад прадпрыемства як структурныя падраздзяленні. Так зрабілі Беларуская чыгунка, Мінскі аўтазавод, барысаўскае аб"яднанне "Экран", некаторыя іншыя.

— Можна сказаць, прамыслоўцы дэманструюць дзяржаўны падыход да культуры. А якая пазіцыя дзяржавы?

— Вельмі шкада, але дзяржаву пакуль што нельга западозрыць у залішняй увазе да культуры. Я б сказаў, што недзяржаўнае стаўленне дзяржавы да ўстаноў культуры і прывяло да бядотнага стану. Перш за ўсё я маю на ўвазе ўвядзенне для прафсаюзных і ведамасных Палацаў, Дамоў культуры і бібліятэк непамерна высокіх падаткаў і плацяжоў. Мы звярнуліся з пісьмамі да Старшыні Вярхоўнага Савета, прэм"ер-міністра, віцэ-прэм"ера В.Ганчара з просьбай перагледзець падатковыя стаўкі і памеры плацяжоў. Мяркуйце самі: тарыфы на камунальныя паслугі для прафсаюзных і ведамасных устаноў культуры ў 2—3 разы вышэйшыя, чым для дзяржаўных. Ведамасныя ўстановы культуры павінны плаціць надзвычайны падатак, адлічэнні на развіццё аховы здароўя, мэтавыя зборы на ўтрыманне ведамаснага жылля, падатак на дабаўленую вартасць, на прыбытак, экалагічны падатак, плацяжы за зямлю. Нічога гэтага дзяржаўныя ўстановы культуры не плацяць.

У ведамасных установах культуры членаў прадпрыемстваў і іх дзяцей займаецца не больш за 10—20 працэнтаў, астатнія наведвальнікі — гэта іншыя жыхары рэспублікі. Мы не просім у дзяржавы асобых ільгот або вызвалення ад усіх падаткаў. Мы просім роўных умоў з дзяржаўнымі ўстановамі па камунальных плацяжах, просім зменшыць стаўку падатку ад спонсарскіх паступленняў, накіраваных на ўмацаванне матэрыяльна-тэхнічнай базы, развіццё самадзейнай творчасці, правядзенне культурна-масавых мерапрыемстваў.

Некалі бальшавікі ператварылі рэлігійныя храмы ў свірны, склады. Сёння царкоўныя храмы пакрысе вяртаюцца законным уладальнікам. Храмы ж культуры, наадварот, пачынаюць пераходзіць у рукі гандляроў. Няма сумнення, што ні да чаго добрага гэта таксама не прывядзе.

Павел ВЕРАБ"ЁЎ.

Его молчаливая война

Так кем же был Ким Филби?

Неослабевающий интерес к «кембриджской пятерке» агентов КГБ существовал давно. Тема «предательства» — непредательства обсуждалась многократно. Написано немало статей, вышло несколько десятков книг. Во многих странах изданы воспоминания самого Филби «Моя молчаливая война». Недавно на аукционе Sotheby's [illegible] были выставлены на продажу переписка легендарного агента с Грэмом Грином и дневники Филби. Казалось бы, что тут может быть нового?

И сколь же неожиданным для меня стал звонок и приглашение на встречу со старым работником разведки — Станиславом Кузьмичом РОЩИНЫМ. Человеком, никогда доселе не фигурировавшим в историях, связанных с Филби. Но потом все встало на свои места.

Итак, окончив Кембридж, по заданию советской разведки Ким Филби поступил в Сикрет интеллидженс сервис (СИС) рядовым оперативным работником. Стал начальником отдела «по борьбе с СССР и коммунизмом», вырос до должности зам. начальника СИС, имел реальные шансы на кресло руководителя службы.

— Станислав Кузьмич, что побудило вас дать неожиданное интервью одной из газет о вашей работе с Кимом Филби? [illegible] сейчас частенько можно встретить мемуары бывших разведчиков.

— Нет, хотя некоторые мемуары бывают интересными. Это интервью — скорее ответ на [illegible] статью Джон Вронской в «Известиях» «Они любили не Советский Союз, а друг друга». Мне стало по-человечески больно и обидно за Кима. К Филби можно относиться по-разному: ненавидеть, восхищаться, но, несмотря ни на что, это была колоссальная личность. И все его поступки надо рассматривать как поступки личности.

— Вы хорошо знали Филби?

— Да, я работал с ним в 1967-1972 годах и общался чуть ли не ежедневно.

— Ваша работа в разведке продолжается и по сей день?

— Я закончил свою карьеру в этой службе почти 20 лет тому назад и полностью переключился на научную деятельность. Занимаюсь психологией.

— И человеку, занимающемуся наукой, не вредит признание в прошлой кагэбэшной деятельности?

— Нисколько. Во-первых, я давно уже известен западным спецслужбам, еще с 1964 года. Тогда сотрудник 2-го Главного Управления КГБ, Юрий Носенко, хорошо знавший меня, совершил предательство. Мы работали на смежных участках. И продал он меня одним из первых. Так сказать, по знакомству.

Во-вторых, от своих западных коллег я не скрываю прошлого и уверен, что они прекрасно осведомлены своими спецслужбами о моей прошлой работе. Более того, я глубоко уверен и в том, что некоторые из них сами потрудились на этом поприще. Но все это совершенно не мешает нам поддерживать профессиональные и личные отношения. Ведь в конце концов работа в разведке — одна из сторон человеческой деятельности, как и любая другая.

— Вот вы сказали, что Носенко совершил предательство, но ведь Филби тоже работал против своей страны. [illegible]

— Вы, видимо, полагаете, что логика у меня очень простая: Носенко — предатель, потому что он выступил против нас, а Филби — не предатель, а хороший человек, потому что он работал с нами. Но это не так. Дело в том, что оценивая того или иного человека и его дела, важно иметь в виду не только то, что он делал, но и почему он это делал. Носенко — человек, который потерял себя в жизни, и может быть, его поступок не столько его вина, сколько — беда. Во всяком случае, говорить здесь о каких-либо высоких мотивах не приходится. Не случайно американцы долгое время ему не доверяли, считая «подставой» КГБ, и весьма основательно «выдержали» его в тюрьме.

Ситуация с Филби совсем другая. Он не считал, что предает свою страну, работая на Советский Союз. Он всю жизнь посвятил одной идее и работал на эту идею.

— Очевидно, имеется в виду идея коммунизма. Идея на сегодня себя дискредитировавшая. И что же Филби, который жил в Москве с 1963 года, не видел, что происходит в Союзе?

— Филби, конечно, видел, что реализации его идеалов в Союзе не происходит. Еще в 1967 году, в предисловии к своей книге, он писал, что многое пришлось пересмотреть, о многом спорить. Он остро переживал происходящее и находил утешение в том, что благодаря мощи нашей страны правителями мира не стали такие люди, как Гитлер. Поэтому слова британской журналистки о «любви» Филби к Сталину просто чушь.

— В период бурного расцвета репрессий Филби жил в Англии. Ему повезло, непосредственно со сталинским режимом столкнуться не пришлось. Какова была его оценка Сталина?

— Отношение крайне негативное. Как у любого здравомыслящего человека, да еще родившегося и выросшего на Западе. Негативное не только к сталинским репрессиям, но и к последовавшему за этим застойному периоду. Но ситуация была такова, что не все Филби мог высказать прямо. [illegible]

— Правда ли, что убеждения Филби были искренними?

— Уверен, что он относился к категории искренне верующих. [illegible]

— Филби поступил бы также?

— Не знаю. Может быть, он нашел бы какой-нибудь другой выход. Но на компромисс с совестью он никогда бы не пошел.

— Большую часть своей жизни человек прожил в материально благополучной, интеллигентной семье. Ему действительно хотелось жить в Советском Союзе?

— Я думаю, если бы необходимость не заставила Филби бежать, он до конца дней своих благополучно жил бы на Западе. Тем не менее, Советский Союз Ким считал своим домом.

— В статье, о которой вы упомянули, есть четкое утверждение: Филби было все равно — что фашизм, что коммунизм. В качестве примера приводилась реально существующая награда от Франко.

— Это смешно и грустно. [illegible]

— А правда, что кто-то из «пятерки» был гомосексуалистом?

— Я знаю лишь, что этим увлекался Гай Берджесс. Ким Филби хотя и либерально относился к любым сексуальным проявлениям, сам предпочитал женщин. Но мне, кажется, что это та сторона вопроса, в которую лезть не этично. С точки зрения формальной, общепринятой этики можно найти недостатки у всех, в том числе и у Филби.

— Утверждается, что Филби никогда не пользовался кассой КГБ...

— Корыстными мотивами Филби никогда не руководствовался. На оперативные расходы, даже на житейские, если была необходимость, деньги ему выдаваться могли. Когда Филби бежал, жене выдали сумму порядка 500 фунтов. Это была необходимая помощь.

И еще один штрих, о котором я могу говорить с полной уверенностью. Книга Филби «Моя молчаливая война» вышла сразу в нескольких странах. И гонорар, довольно приличный, весь до копейки, точнее до цента, Ким Филби перевел своей предпоследней жене Элеоноре и детям. Себе он, практически, ничего не оставил. Вообще в житейском плане он был очень непритязательным человеком. Не то что роскошь, а даже какая-то материальная заинтересованность для него были чужды.

— О самой работе Кима Филби написано и много и мало. Не могли бы вы вспомнить какой-нибудь малоизвестный эпизод?

— Вспоминается один важный момент, в связи с Маклейном. Ким пишет об этом, но очень скромно. Хотя он спас Маклейна, буквально подставив себя под удар.

В конце 40-х, начале 50-х Филби был представителем английской разведки в Соединенных Штатах, при ЦРУ. Еще в 43-44 гг. американцы начали перехватывать шифрованные сообщения, шедшие из Штатов в Советский Союз. Над расшифровкой бились несколько лет. И году в 49-м добились-таки успеха. Из результатов расшифровки явствовало, что в английском посольстве в то время был человек под псевдонимом «Гомер», который передавал очень важную политическую информацию. «Гомер» — был псевдоним Маклейна, который в то время работал первым секретарем английского посольства в Штатах. Когда же возникла угроза разоблачения, он занимал должность зав. американским отделом английского МИДа.

Филби узнал о ходе расшифровки радиограмм от офицера безопасности английского посольства и понял, о ком идет речь. Возникла проблема: как предупредить «Гомера»? Еще две-три недели и — конец. Берджесс, работавший тогда в английском посольстве в США, был в курсе дела. Но послать его домой предупредить Маклейна просто так было нельзя. Надо было создать какой-то повод для его отъезда, но такой, который не вызвал бы подозрений. Берджесс — человек неорганизованный, «анархист», американские власти часто на него жаловались. Филби с Берджессом договорились: Берджесс в очередной раз грубо нарушит правила дорожного движения и по этой причине его откомандируют домой. Филби, словно что-то предчувствуя, шутя попросил Берджесса: «Только ты не убеги вместе с ним».

Берджесс в очередной раз нарушил правила движения, поступила жалоба и его отозвали. По приезде в Лондон он пришел к Маклейну, объяснил ситуацию и... исчезли оба. Для Филби исчезновение Берджесса означало, что он сам неизбежно станет подозреваемым. Он тоже мог бы «исчезнуть», пути для этого были подготовлены заранее. Но Филби все взвесил и решил остаться, считая, что доказательств против него, с которыми можно было бы идти в суд, нет.

Вскоре Кима отозвали в Лондон, в аэропорту взяли под наружное наблюдение. На следующий день начался неофициальный допрос. В результате руководству английской разведки и контрразведки стало ясно, что, конечно, Ким Филби причастен к побегу Маклейна и Берджесса и, возможно, связан с советской разведкой, но доказать что-либо было невозможно. Англичане сочли за благо шума не поднимать. Тем более что существовало много тонкостей в отношениях между английской разведкой и ЦРУ, американцы уже и раньше высказывали недовольство: «Ребята, у вас бегут и нас продают заодно». Кима тихо, без шума уволили.

— На этом его работа в СИС закончилась?

— Не совсем. Когда его уволили, Ким долго не мог устроиться на работу. Никуда не брали. Ни частные предприниматели, ни газеты. Связь с нашей разведкой в тот момент была потеряна.

Когда исчезли Маклейн и Берджесс, пресса подняла огромный шум по всему миру, ведь исчезли не кто-нибудь, а крупные фигуры. Шум прошел, и только в 1953 году было официально объявлено: они в Москве. И снова эта тема замелькала на страницах газет. Из логики событий стало ясно — должен быть третий, кто их предупредил. И вдруг в английском парламенте, в палате общин депутат Липтон заявляет: третьим был Ким Филби. В Англии есть одна юридическая особенность: заявление, сделанное в стенах парламента, не может быть использовано, как повод для обвинения в клевете. Тогда Филби созвал пресс-конференцию в доме своей матери, где он тогда жил, ответил на все вопросы журналистов и заявил: «Пусть Липтон выскажет свое обвинение вне стен парламента». Тогда Филби получил бы право подать на него в суд. Снова «загудела» пресса, газеты выступили в поддержку Филби. В парламенте официально выступил министр иностранных дел Гарольд Макмиллан и сказал: «Ким Филби — наш человек».

Это был поворотный момент, после которого в разведке, конечно, Филби официально не восстановили, но он снова стал журналистом, и снова возникли связи с разведкой, но уже на других началах. Филби уехал в Ливан.

— Дорога перед Филби открылась... Он стал работать в газетах «Обсервер» и «Экономист», поддерживать неофициальные контакты с СИС. Но тем не менее через несколько лет, ему все же пришлось бежать в Москву. Как это получилось?

— Решающим, конечным фактором оказалось предательство нашего разведчика Голицына в начале 60-х годов. Он специально, заранее собирал материалы и некоторые из них косвенно выводили на Филби. В руки СИС попали данные, подтверждавшие, что Ким Филби работал с советской разведкой.

Но англичане оказались в весьма пикантном положении. Однажды уже был один большой скандал, и Филби реабилитировали на самом высоком уровне. И снова воскресить через десять лет это дело — значило признать, что все жестоко ошиблись. Вся элита, все спецслужбы выглядели бы крайне глупо. Англичане решили вопрос просто: через одного из руководящих работников СИС, Николаса Эллиотта, старого друга Филби, ему сообщили, что он «провалился». Ким намек понял и исчез.

— Филби долго и успешно сотрудился в крупнейших газетах Великобритании. Как отреагировала пресса на столь потрясающее перевоплощение Кима — английского журналиста, разведчика, в агента КГБ?

— До выхода книги самого Филби, в Англии две крупнейшие газеты «Обсервер» и «Санди Таймс» создали группы, которые в течение года скрупулезно собирали материал о его жизни и деятельности. В 1967 году они почти что параллельно опубликовали серию статей и, надо сказать, подготовили их довольно объективно и профессионально корректно.

С этими публикациями связано, можно сказать, историческое событие. Считается, что Англия образец демократии, но и в Англии существовала цензура и довольно жесткая, хотя как бы неофициальная. Еще в годы войны был создан комитет, деятельность которого проходила в такой форме: регулярно собирали редакторов изданий и «советовали», что и как по тому или иному вопросу следует публиковать, а что публиковать не следует. Для военного времени это была оправданная мера, но комитет остался и после войны. И английская пресса весьма послушно следовала «советам». Так работала эта система до 1968 года. И «взорвали» ее «Обсервер» и «Санди Таймс», которые, вопреки рекомендациям этого комитета, опубликовали свои материалы о Киме Филби. Это был первый бунт и первый прорыв негласной системы цензуры в Англии.

Одним из результатов этих публикаций стал парадоксальный, совершенно неожиданный факт: в Оксфордском университете студенты создали «Клуб Кима Филби». Я узнал это из английских газет. Это, конечно, не означало что-то в смысле: «давайте все работать на советскую разведку». Я понял так, что это — дань уважения Личности, целостности Личности, ее убежденности, мужеству, выражение уважения к человеку, который способен очень последовательно, очень мужественно следовать своим убеждениям.

— Рассказывали что, когда Филби находился в Москве, его не допускали к делам КГБ даже в качестве консультанта. Хотя он и надеялся, что будет продолжать работать в секретной службе, из него сделали «свадебного генерала», он присутствовал только на торжественных вечерах.

— Это не совсем так. Дело в том, что и по специфике разведывательной деятельности, и по той ситуации, в которой находился Филби, его главным назначением была работа «в поле». Рутинная работа с бумагами в кабинетах — это не для Филби, этим он никогда и не занимался. Но с ним консультировались по многим важным вопросам, были случаи, когда мы с ним проводили и «активные мероприятия».

В период моей работы с ним никаких официальных званий у Кима не было. Как-то шутя он сказал, что, по меньшей мере, должен быть генерал-лейтенантом, и думаю, что это было бы нормально. Он же был одним из кандидатов в шефы британской секретной службы МИ-6. Звание полковника для него было бы маловато.

— Филби поддерживал какие-нибудь отношения с другими живущими в Москве членами «пятерки»?

— Когда я включился в работу, Берджесса уже не было в живых. Изначально Филби очень тесно общался с Маклейном. Это был очень интересный, эрудированный человек, ставший серьезным ученым. Но в отношениях Филби и Маклейна через некоторое время появилась трещина, чисто на личной почве. Ведь Ким действительно «увел» у Маклейна жену.

Кроме членов «пятерки» Ким был дружен и поддерживал тесные отношения с Джорджем Блейком, другими бывшими сотрудниками английской разведки.

— У Кима было четыре жены, были в его жизни и другие женщины. Что же их так привлекало в нем?

— Он был очень обаятельный. Интеллигент. Тонкий юмор и доброжелательное отношение к людям были, пожалуй, главными его чертами. Что же касается женщин, я полагаю, ни одна не смогла бы перед ним устоять.

— И последний вопрос: сейчас, когда «холодная война» вроде закончена, возникают споры в целесообразности разведки. Нужна ли она?

— К сожалению, нужна и будет нужна, пока существуют государства с разными интересами. Не только враги, но и друзья занимаются разведкой друг против друга. Разведка — тайная война, а война, есть война. В ней есть жертвы и есть потери. И тем не менее я думаю, что можно и нужно в разведке руководствоваться каким-то, пусть неписаным, кодексом чести, чтобы потери касались только тех, кто разведкой занимается профессионально. Сами разведчики, как правило, находятся в равных условиях. А вот «жертв» среди «простых», «нормальных» граждан быть не должно. В двадцатых годах один из шефов английской разведки произнес хорошую фразу: «Разведка — это для джентльменов». Я с ним полностью согласен.

Беседу вела Тамара ФИЛИППОВА.

"Труд"

Па старонках мясцовага друку

Узнагароды знайшлі герояў

Шмат франтавых дарог прайшоў былы камандзір узвода роты супрацьтанкавай зброі лейтэнант Б.Ф.Гаргасевіч. За мужнасць, праяўленую ў гады ліхалецця, ён мае нямала ўзнагарод. А вось ордэн Чырвонай Зоркі атрымаў гэтай восенню. Запрасілі жыхара г. Слуцка Барыса Феафілавіча Гаргасевіча ў гарваенкамат, як паведамляе мясцовая газета "Слуцкі край", і ўручылі высокую ўзнагароду.

І.Ф.Пупкевіч, жыхар в. Ягава, у гады мінулай вайны быў радавым тэлефаністам, пад агнём праціўніка неаднаразова наладжваў сувязь. Быў прадстаўлены да ўзнагароды, але атрымаў яе толькі цяпер у Слуцкім гарваенкамаце.

Краязнаўца з Ізабалёва

У адным з лістападаўскіх нумароў "Пухавіцкія навіны" расказалі пра беларускага краязнаўцу, лексікографа, мастацтвазнаўцу і літаратуразнаўцу Мікалая Іванавіча Каспяровіча, які нарадзіўся ў сялянскай сям'і з вёскі Ізабалёва. Пасля заканчэння Мінскага інстытута народнай асветы ў 1921 годзе ён працаваў спачатку інструктарам Наркамасветы БССР, а потым — інспектарам Слуцкага, Віцебскага аддзяленняў народнай асветы.

Мікалай Іванавіч адзін з відных пачынальнікаў краязнаўчай справы на Беларусі, напісаў цікавыя працы пра яе задачы і методыку — "Арганізацыя краязнаўчага руху", "Вывучэнне культурнага стану" і іншыя. Друкаваліся яго метадычныя артыкулы "Вывучэнне гісторыі сялянскіх сем'яў" і "Вывучэнне быту рабочых". Ён з'яўляецца аўтарам цяпер ужо унікальнага падручніка "Краязнаўства".

Выхадзец з Пухавіцкага раёна цікавіўся гісторыяй выяўленчага мастацтва, архітэктурай, сучаснай графікай, тэатрам і навукай. Ён даследаваў, напрыклад, тэатральную дзейнасць У.Галубка, склаў бібліяграфію твораў і даследаваў творчасць беларускага пісьменніка, перакладчыка і мастака Кастуся Каганца (1868—1918 гг.).

У будучай экспазіцыі Пухавіцкага краязнаўчага музея "Знакамітыя людзі раёна" М.І.Каспяровіч зойме дастойнае месца.

Жывеш у вёсцы — трымай карову

Раней трымаць карову ў асабістай гаспадарцы лічылася не зусім "да твару" сельскаму інтэлігенту. Бытавала нават думка, што той, хто шмат увагі ўдзяляе развядзенню жывёлы, не поўнасцю аддае сябе асноўнай рабоце.

Сёння, як расказвае ў лагойскай раённай газеце "Родны край" старшыня Гайненскага сельсавета, само жыццё патрабуе ад кожнага вяскоўца трымаць на сваім падворку карову, свіней, курэй, іншую жывёлу. Зрэшты, многія педагогі, культработнікі, медыкі не толькі з'яўляюцца добрымі спецыялістамі, а і ўмела вядуць падсобную гаспадарку. Напрыклад, настаўнікі Гайненскай сярэдняй школы Уладзімір Сямёнавіч і Зоя Іванаўна Гатоўскія, Васіль Уладзіміравіч і Ніна Пятроўна Вашчышыны трымаюць па дзве каровы. Ёсць буронкі ў дварах педагогаў Ф.Р.Багдановіча, Т.Д.Кохан, А.В.Маршалава.

Да стала працоўных

Пашчыравалі мінулай восенню работнікі Стаўбцоўскай нарыхтоўчай канторы. Тут удосталь назапасілі бульбы, садавіны, гароднiны. Не было праблем з чырвонымі буракамі, морквай, капустай — іх закупілі ў калгасах. Дарэчы, з садоў і агародаў прыватнікаў у бочкі нарыхтоўшчыкаў перакачавалі яблыкі і агуркі, якіх замочана і засолена па 20 тон.

Да маразоў прывезена і закладзена на захоўванне цыбуля з Узбекістана.

Такім чынам, гэтай зімой на стале працоўных, піша стаўбцоўская раённая газета "Прамень", будзе хапаць як гародніны, так і садавіны.

Здарэнні

РАФІКА ШУКАЛІ АМАЛЬ СУТКІ

Гэты халодны, з першым марозікам дзень надоўга запомніцца мнагадзетнай сям"і Алахвердыевых з Любані. У час паездкі ў вёску Зялёнкі згубіўся іх сын — дзевяцігадовы Рафік. Да вечара шукалі яго сваякі. Потым вярнуліся ў Любань.

Быў арганізаваны мэтанакіраваны пошук хлопчыка. Старшыня раённага Савета дэпутатаў В.Сойка падняў на ногі міліцыю, работнікаў вузла сувязі. Далі аб"яву па мясцовым радыё. Без лішніх слоў адгукнуўся на бяду бацькоў дырэктар лясгаса М.Русаковіч. Леснікі пачалі прачэсваць лес. Дырэктар крухмальнага завода /тут працуе маці Рафіка/ А. Леановіч выдзеліў для пошукаў аўтобус. Усхваляваліся многія гараджане, званілі, пыталіся, чым могуць дапамагчы.

Застаўся абыякавы да трывожнага тэлефоннага званка толькі адзін кіраўнік — дырэктар камбіната сілікатных матэрыялаў, дзе працуе бацька хлопчыка.

Юнага "вандроўніка" шукалі амаль суткі. А аб'явіўся ён аж у Старадарожскім раёне. Пераадолеўшы некалькі дзесяткаў кіламетраў, хлопчык самастойна выйшаў да вёскі Палажэвічы. Незапланаванае "вандраванне", на шчасце, не нанесла шкоды яго здароўю.

Наталля ТУМАР.

Свой бізнес.

Фота Сяргея БРУШКО.

■ Паэтычная споведзь

"А водбліск даўніх тых трывог мне і сёння азарае душу..."

Гэта радкі з верша майго бацькі, удзельніка Вялікай Айчыннай вайны, ветэрана педагагічнай працы Міколы Андрэевіча Жука, які жыве ў вёсцы Мерашыно на Случчыне. Сёлета яму спаўняецца 80 гадоў. Усё жыццё ён піша вершы, першы з якіх быў надрукаваны яшчэ ў 1935 годзе. Шмат выпрабаванняў выпала на долю гэтага чалавека, але самым страшным з іх была вайна. Яна бязлітасна перакрэсліла творчыя задумы юнака. Навечна забрала чатырох яго братоў. Студэнт педагагічнага інстытута пакінуў палаючы Мінск, каб уліцца ў партызанскі рух на Любаншчыне /атрад імя Катоўскага ў складзе брыгады імя Чкалава/. Тут разам са сваімі сябрамі па зброі змагаўся мой бацька супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Боль той пары, усё перажытае ў гады ваеннага ліхалецця нясуць у сабе яго творы. Прапаную "Мінскай праўдзе" некалькі вершаў бацькі, якія пісаліся непасрэдна ў партызанскай зоне, а таксама тыя, што нарадзіліся ў пасляваенны перыяд.

Таццяна ДАСАЕВА,
кандыдат філалагічных навук,
навуковы супрацоўнік Інстытута
літаратуры Акадэміі навук
Рэспублікі Беларусь.

Мікола ЖУК

Паранены баец

Паранены, ляжу ў пусце
І не магу ніяк падняцца.
А летні дзень ва ўсёй красе
Стаіць над полем, сенажацю.

Знаёма ўсё мне да драбніц
На гэтых слуцкіх далячынях:
Бары, дзе я шукаў суніц,
І сцежкі, дзе страчаў дзяўчыну.

Але змянілася усё:
Сады і нівы нішчаць каты,
На папялішчах родных сёл
Нянавісць спее к дню расплаты.

З крыжамі чорнымі стаяць
У тым ляску чужыя танкі...
Радзіма светлая мая,
Любіў тваё я ночы, ранкі.

Я сутыкаўся тварам ў твар
З грамiламі, рабаўнікамі...
Не растаптаць ім нашых мар
І славы, што расла вякамі.

Узняўся пыл з усіх дарог,
Палі ахутаныя дымам.
Я ўсё табе аддаў, што мог,
Мая любімая Радзіма.

У засені белых бяроз

Час дзяцінства, як казка,
Штось прыпомніўся мне,
Еду дарогаю гразкай,
Пачынае цямнець.

Вось і вёскі пачатак,
Дзе радзіўся я, рос.
Прытуліліся хаты
У засені белых бяроз.

Адпачну тут гадзіну
У яе цеплыні...
У баях за краіну
Быць мне ў страшным агні.

У бары, на паляне,
Дзе ляжыць цяжкі корч,
Я знайду партызана
У гэту цёмную ноч.

Цяжка жыць у няволі,
Сэрца болем гарыць.
Я выходжу у поле,
Дзе бушуюць вятры.

Мокра, холадна, цёмна,
Я у полі адзін...
Вёска міла, помні,
Што я родны твой сын.

Партызанскі сувязны

Вам сустрэць не ўдасца сувязнога,
Не пазнаць яго ніколі вам...
Што вязуць фашысты па дарогах —
Бачыць ён і ўсё рашае сам.

Дзе спыніцца, дзе хутчэй пракрочыць,
Смерцю пакараць фашысцкі зброд.
Ён у дарозе днём, у дарозе ноччу,
Ў бой ідзе за край свой, за народ.

Ў ворага не кожны раз ён стрэліць,
Смелых шмат байцоў стаіць за ім.
Ім трэба іх удар нацэліць,
Трэба памагчы сябрам сваім.

Мсціўцы ловяць ўсе яго сігналы
З гарадоў, пасёлкаў, хутароў,
Дзе магчыма, знішчаць цэмпалаў,
Што ліюць людзей нявінных кроў.

Пад адхон злятаюць эшалоны,
У глыб рачную падаюць масты,
Гнеў, нянавісць партызанскай зоны
Абміне варожыя пасты.

І рукою немінучай кары
З глыб гора лютай салдаты,
Каб маглі жыць людзі на абшарах,
Дзе іх смерць чакала ноч і дні.

Ён ішоў ніхто не апазнаны,
Сярод немцаў працаваў і жыў.
Найцяжэйшыя ён пераносіў раны,
Боль краіны нёс ў сваёй душы.

І таму не праляцелі міма
Кулі, што паслаў сваёй рукой...
Ведала у твар яго радзіма,
Ведала, каго паслала ў бой.

Я хачу сустрэць на п"едэстале
Сувязнога партызанскіх сіл.
Хто ішоў скрозь гул смяротнай сталі,
Смерцю засланіўшай небасхіл.

■ Спорт

Паспяховы пачатак

На Сусветнай шахматнай Алімпіядзе ў Маскве ў нядзелю праводзіліся партыі чацвёртага тура. Мужчынская зборная Беларусі сустракалася з камандай Балгарыі і перамагла — 2,5:1,5 ачка. Гэта чацвёртая перамога нашых шахматыстаў на старце Алімпіяды. Яны ўваходзяць у першую дзесятку, а выступаюць, нагадаем, 124 каманды.

Жаночая каманда нашай рэспублікі ў чацвёртым туры згуляла ўнічыю з шахматыстамі Славакіі. У яе пакуль дзве перамогі і дзве нічые.

На старце — 9 тысяч

У германскім горадзе Франкфурце-на-Майне праведзены масавы міжнародны марафон. У ім удзельнічала вялікая група бегуноў з Мінска, Салігорска, Маладзечна, Барысава і іншых гарадоў Беларусі. Усяго на старт выйшла звыш 9 тысяч удзельнікаў.

У абсалютным заліку са спартсменаў нашай рэспублікі найбольш паспяхова выступіў студэнт Беларускай політэхнічнай акадэміі Сяргей Казлоў, які перадолеў марафонскую дыстанцыю за 2 гадзіны 20 мінут і заняў трыццатае месца. Майстар спорту Юрый Пушко з Салігорска ўвайшоў у трэцюю дзесятку фінішаваўшых. Сярод жанчын ва ўзросце 55—59 гадоў сёмы вынік паказала кіраўнік дзіцячага клуба Маладзечна Ларыса Пятрэнка.

Галоўны прыз — беларусам

Каля ста шпажыстаў з адзінаццаці краін прынялі ўдзел у міжнародным турніры на прызы мэры бельгійскага горада Велкенрайта. Квартэт беларускіх фехтавальшчыкаў у саставе В.Захарава, У.Пышэўскага, А.Кузьміцкага і А.Мурашкі заняў першае каманднае месца і прывёз у Мінск галоўны прыз. У асабістым заліку адменец з нашай вобласці Віталь Захараў стаў другім прызёрам.

Гарадскі міні-чэмпіянат

Пачаўся чэмпіянат Мінска па міні-футболу. У ім прымаюць удзел 12 каманд, якія на першым этапе разбіты на дзве падгрупы.

Сярод удзельнікаў чэмпіянату мінулага года мінская "Зенна", пераможца летняга першынства горада футбалісты Мінскага вышэйшага ваенна-інжынернага вучылішча, "Дынама-ЮНІ" і іншыя каманды. Запрошаны для ўдзелу ў міні-чэмпіянаце і футбольны клуб "Маладзечна".

Упусцілі перамогу

Пасля выдатнага выступлення ў паўфінале Кубка Еўропы мінская каманда "Цівалі" правяла ў чэмпіянаце Міжнацыянальнай хакейнай лігі пяць матчаў і ва ўсіх пацярпела паражэнне. І вось, здаецца, настаў пералом.

Заўчора мінчане ў Палацы спорту прымалі аднаго з лідэраў першынства маскоўскі клуб "Крылья Советов". Ужо на трэцяй мінуце нападаючы "Цівалі" Сяргей Шыткоўскі з падачы Сяргея Чарняўскага адкрыў лік. У далейшым, асабліва ў другім перыядзе, гаспадары пляцоўкі мелі прыкметную перавагу, але павялічыць лік, але яшчэ толькі аднойчы дабіліся поспеху. У сярэдзіне трэцяга перыяду маскоўцы скарацілі разрыў, але тут жа шайбу забіў Алег Антоненка — 3:1.

Калі ўжо здавалася, што перамога забяспечана, "Крылы" зрабілі невераготнае. Спачатку яны забілі другую шайбу, а на апошніх секундах матча — трэцюю. З лікам 3:3 і закончыўся гэты матч.

Сёння "Цівалі" прымае кіеўскі "Сокал".

■ Народный лечебник

ЕСЛИ ВАС МУЧАЕТ РАДИКУЛИТ

Это заболевание обусловлено поражением корешков спинномозговых нервов. Межпозвоночные хрящевые диски утрачивают эластичность и сдавливают нервные корешки. "Радикула" по-латыни означает "корешок". Причин для возникновения болезни много: нервные перенапряжения (стрессы), переохлаждение тела (особенно сквозняком), резкие поднятия тяжести (например, тяжелого мешка), длительное сидение в неудобной позе и так далее. Замечено, что часто болеют радикулитом водители автомашин: много сидят, и у них за спиной гуляет ветер. Наверное, большую роль играет здесь и наследственность.

Обычно заболевание начинается с острой формы, а потом, во многих случаях, переходит в хроническую с периодическими обострениями. Различают несколько форм заболевания. Наиболее распространен пояснично-крестцовый радикулит — боли локализируются в пояснице, ягодице и отдают в задненаружную поверхность бедра, голени, стопу. Случается шейно-плечевой радикулит, когда боль появляется в затылке, плече, лопатке и усиливается при повороте головы, движении руки, при кашле. Реже встречается грудной радикулит — боль ощущается в межреберных промежутках и усиливается при движении.

Лечению болезни способствует постельный режим, жесткая постель (под матрац подкладывают дощатый щит), сухое тепло, а при начинающемся выздоровлении — лечебный массаж, гимнастика, ванны и т.д. Схему лечения должен назначить врач. Известно, что лечению помогают обезболивающие, успокаивающие, противовоспалительные и мочегонные средства.

Народная медицина знает много методов лечения радикулита. Остановимся на некоторых из них.

Для снятия боли во время приступа используют сухое тепло (влажное — плохо). Прогревают больные места синей лампой (рефлектором) или прикладывают горячий (красного цвета) кирпич, завернутый в полотенце. Бывает, гладят больное место горячим утюгом через толстое вязаное шерстяное изделие или прикладывают нагретую на сковороде соль либо мелкий песок, льняное семя, гречневую крупу, насыпанную в простой хлопчатобумажный чулок или носок. Держат, пока содержимое остынет, потом снова нагревают. И так 5—6 раз в день.

Летом обжигают больное место крапивой. Для этого срывают 1—2 растения и хлещут ими один раз в день по больному месту. Помогает лечению постоянное ношение шкурки молодой овцы, зайца и т.д. Тому, у кого бывают частые обострения, овчину надо носить круглый год, даже летом, а спать на деревенском кожухе, шубе.

Некоторые больные утверждают, что если носить постоянно в карманах одежды плоды каштана, то болезнь утихнет. Иногда больным помогает медная проволока диаметром 2 мм (толщина стержня в обычном карандаше), обкрученная в два-три витка вокруг талии и закрепленная крючками, загнутыми на обоих концах проволоки. Завитки должны находиться под одеждой, на голом теле так, чтобы не пережимались мягкие ткани мышц больного.

Бывают случаи, когда радикулит лечат укусами пчел по определенной методике (ее все пчеловоды знают) или привлекают на помощь лесных тружеников — муравьев (здесь больным помогают лесники).

В домашних условиях лечат радикулит в основном натираниями. Вот несколько советов. В стакан или баночку из-под майонеза помещают яйцо и заливают его уксусной эссенцией, пока яйцо полностью не покроется жидкостью. Через 3—4 дня яйцо станет как бы вареным и без скорлупы. Его вынимают из эссенции, тщательно растирают и смешивают в соотношении 1:1 по объему со сливочным маслом. Мазь готова. Поскольку натирания применяются очень часто в народной медицине, важно уметь правильно выполнять эту лечебную процедуру. Руки выполняющего растирания должны быть теплыми. Натирающее средство кладут на ладонь и осторожно поглаживают по больному месту вверх в течение 10—20 минут, при сильных болях — 5. Следят за тем, чтобы на руке постоянно была мазь. Если ладонь высыхает, берут новую порцию мази. После процедуры больное место укутывают и стараются не застудить.

Когда больной начинает выздоравливать и острые боли утихают, применяют натирания из спиртовых настоек: перца красного, мухомора, чабреца, валерианы, хрена, чеснока, гриба веселки, сморчка. Позднее применяют компрессы из измельченных листьев липы, кашицы плодов редьки. Прикладывают к больным местам свежие листья хрена, лопуха нижней поверхностью к коже.

Хорошо помогают хлебные компрессы с каштаном. Режут черный хлеб тонкими ломтиками, смазывают их сливочным несоленым маслом, сверху масло посыпают мукой из плодов каштана. Потом хлеб намазанной стороной прикладывают к больному месту и завязывают чем-либо теплым. Заметим, что плоды каштана используются вместе с коричневой коркой, со скорлупой.

Делают компресс из резинового клея, который намазывают на газету, закрывают другой газетой и прикладывают к больному месту. Держат, сколько можно вытерпеть. Повторяют процедуру через день, но не более 2—3 раз.

Для внутреннего употребления, т.е. для питья, используют отвары и настои шишек хмеля, коры и листьев ивы, листьев буквицы, толокнянки, брусники, вахты трехлистной, травы грыжника голого, спорыша, хвоща полевого, створок бобов фасоли, почек березы.

В конце лечения полезны парилки с березовым веником, лечебные ванны с отваром овсяной соломы, колосьев ячменя, побегов сосны, корней дудника, лабазника, травы полыни, "божьего дерева" и др. В пищу полезно употреблять холодец, но только не из говяжьих костей.

А вообще наши деды считали радикулит "панской" болезнью. Советовали больше двигаться, ходить.

Будьте здоровы!

Лидия НОВИЧИХИНА,
травовед.

Верить — не верить?

НЛО НАД КИТАЕМ

Предположим, вам довелось наблюдать «летающую тарелку» или даже вступить в контакт с инопланетянами. Не торопитесь обращаться к врачу-психиатру, сообщите о случившемся нам, и будем вместе искать истину. Такой совет дает своим согражданам доктор технических наук Чэнь Яньчунь — президент Всекитайского общества уфологии.

За последнее десятилетие в КНР зафиксировано более 5 тысяч случаев появления НЛО, причем только в районе Пекина в одном лишь октябре их было отмечено 26. А первые упоминания о появлении «тарелок» в небе Поднебесной относятся к глубокой древности. В одном из манускриптов периода правления династии Цзинь, датируемом 315 годом нашей эры, описывается приземление одного «солнца» и пролет на восток целой стаи таких же «светил». Это событие вызвало невообразимый ужас у императорских подданных, но не привело к бедствиям или разрушениям. А потому, считает Чэнь, вряд ли может быть объяснено как падение метеорита.

В годы «культурной революции» НЛО в числе многих других необъяснимых наукой явлений подпали под категорию «вредоносной буржуазной идеологии». Любые феномены такого рода неизменно преподносились как «новейшие разведывательные аппараты» русских или американцев.

С переходом к политике реформ и открытости стало меняться и отношение китайцев к уфологии, которая постепенно трансформировалась из предмета увлечения энтузиастов-любителей в одну из ветвей науки о непознанном.

Всекитайское общество уфологии действует в стране вот уже полтора десятилетия, но лишь недавно официально признано властями в качестве юридического лица. Созданная поначалу группой студентов Уханьского университета в виде кружка по изучению явления НЛО, эта общественная организация превратилась сегодня в солидный исследовательский центр. Большинство из 4 тысяч ее членов — ученые самого разного профиля, есть также известные спортсмены, журналисты.

В чем состоят функции общества и как ведется работа с очевидцами НЛО?

В отличие от уфологов многих других стран, говорит Чэнь, китайские исследователи много занимаются теоретической работой. Они не только фиксируют факты наблюдения НЛО, но пытаются также найти «философское обоснование» явления с целью проверки фактов. В адрес очевидцев НЛО высылаются подробные вопросники, составленные на основе новейших методик и рекомендаций психологов. В большинстве случаев уже в процессе обработки ответов становится ясно, идет ли речь действительно об НЛО или же о редко встречающихся явлениях природы. «Обмануть» такую анкету и выдать желаемое за действительное чрезвычайно сложно, утверждает Чэнь.

Над чем сейчас работают китайские уфологи? Чэнь Яньчунь рассказал о своей недавней поездке в провинцию Хэйлунцзян на северо-востоке страны. Не так давно там произошел такой случай.

Рабочий лесозаготовок некий Мэн Чжаого вместе с напарником распиливал деревья, когда вдруг заметил на одной из сопок большой округлый предмет белого цвета. Приняв его за упавший на землю обыкновенный метеорологический шар, предприимчивые приятели решили утащить находку в правление и продать на резину для перчаток и шлепанцев. Однако, как только они приблизились к шару, тот стал издавать леденящий кровь пронзительный вопль. Мэн с приятелем со всех ног бросились наутек.

Вскоре оба вернулись с солидной подмогой в лице управляющего артелью, партийного секретаря и трех десятков рабочих. Не успели все они дойти до подножия холма, как Мэн шлепнулся на землю и потерял сознание. Рабочие отнесли его в сторожку и вызвали врача из ближайшей деревни. Все попытки доктора приблизиться к пострадавшему не имели успеха — неведомой силой врача отбрасывало назад. Потом Мэна удалось все же отвезти домой. В одну из ночей находившийся на амбулаторном лечении Мэн просто-напросто исчез из своей комнаты. Единственная дверь оставалась запертой, а окна — закрытыми. Появился Мэн через сутки, в одном нижнем белье. Рассказал, что был похищен инопланетянкой, принудившей бедолагу вступить с ней в половой акт. Нимфоманка, как оказалось, родом с Юпитера, покинула планету незадолго до столкновения той в июле с кометой Шумейкера-Леви.

Медицинское обследование Мэна показало отсутствие каких-либо аномалий в его умственном состоянии. Китайские врачи и уфологи продолжают биться над трудноразрешимой загадкой.

Дмитрий ПРИВАЛОВ,
соб. корр. «Труда».
ПЕКИН.

Хозяйке на заметку

● В шкаф, где хранятся пищевые припасы, следует ставить небольшой сосуд с измельченным древесным углем. Он поглощает все посторонние запахи. Время от времени его надо менять.

● Затхлость в посуде пропадает, если протереть ее толченым древесным углем.

● Неприятный запах в буфете исчезнет, если положить туда на бумажке молотый кофе.

● Ящики, где хранится хлеб, протрите чистой тряпкой, смоченной уксусом. И затем хорошо проветрите. Неприятный "аромат" исчезнет.

● Если в фарфоровом чайнике, которым редко пользуются, появился неприятный запах, вымойте, насухо вытрите его и положите на дно кусочек сахара. Чайник будет словно из магазина.

● Чтобы уничтожить затхлость в термосе, достаточно сполоснуть его водой с уксусом.

● Запах лука можно удалить с металлических столовых приборов, протерев их сухой столовой солью.

ХАТНІ ЭКРАН !

6 снежня, аўторак

Беларускае тэлебачанне

14.45. "Нов і К"-топ-10.
15.50. Вывучаем сваю гісторыю. "Самотная, альбо Вершніка".
16.10. ТБ—школе. Аляксей Дудараў. "Вечар".
16.40. "Бімбат".
17.00. Навіны.
17.10. "Дарога да дому". Музычны фільм.
17.30. "Я заўсёды быў беларусам". Тэленарыс.
17.50. Тэлеклуб "Удача".
18.10. Навіны (Віцебск).
19.10. Эканамікст.
19.20. Мост.
19.50. Пяць хвілін на жарты.
19.55. "Маё каханне, мой смутак".. Тэлесерыял.
20.30. Калыханка.
21.00. Пад купалам Сусвету.
21.50. "Добрыя намеры". 4-я серыя.
22.40. Хакей. Чэмпіянат МХЛ. "Цівалі" (Мінск)—"Сокал" (Кіеў). 3-ці перыяд.
23.30. НІКа.
23.45. Дайджэст.
23.55. "Маленькая паслуга". Маст. фільм.

Канал "Астанкіна"

14.00. Дзверы ў малы бізнес.
14.15. Хроніка дзелавога жыцця.
14.25. Культура і бізнес.
14.35. Аўтасалон.
15.00. Вясёлыя ноткі.
15.30. Чароўны свет, ці Сінема.
16.00. Джэм.
16.20. "Элен і рабяты".. Тэлесерыял.
16.50. Свет сёння.
17.00. Тайны Старой плошчы.
17.30. Загадка СБ.
17.40, 20.30. Надвор'е.
17.45. "Хто ёсць хто". Ж.Кусто.
18.00. Гадзіна пік.
18.25. "Дзікая Роза".. Тэлесерыял.
18.55. Тэма.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.40. З першых рук.
20.50. Песня-94.
21.35. "Па Таганцы ходзяць танкі". Маст. фільм.
23.10. Канал ілюзій.
23.50. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

15.10. Музычная мазаіка.
15.20. "Жарабец-хітрун".. Тэлесерыял.
15.50. Там-там навіны.
16.05. Свята кожны дзень.
16.15. Здарова жывеш.
16.30. На Сусветнай шахматнай алімпіядзе.
17.00. Бясшумныя лідэры.
17.30. Кіно ў снежні.
17.40. Павестка дня.
18.05. L-клуб.
19.25. Падрабязнасці.
19.35. "Бадзягі з Беверлі Хілз". Тэлесерыял.
21.20. Фільм-прэм'ер.
21.40. Экран крымінальных паведамленняў.
22.20. Рака часу.
22.25. Аўтаімгненне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Шахматная ліхаманка.
22.50. Футбол. 1/4 Кубка УЕФА. "Ювентус" —"Адміра-Вакер".
0.35. Зоркі гавораць.

7 снежня, серада

Беларускае тэлебачанне

8.00. Навіны.
8.10. Эканамікст.
8.20. Дайджэст.
8.30. "Маё каханне, мой смутак".
9.00. ТБ—школе. А.Дудараў. "Вечар".
9.30. Пяць хвілін на жарты.
9.35. "Добрыя намеры".
10.30."Дыназаўрыкі".Мультсерыял.
11.00. Мультклуб.
11.30. Жывапіс Заходняй Еўропы.
12.05. "Распарадчык балю" (Польшча).
13.50. "Следства вядуць Калабкі". Мультфільм.
14.10. Відзьма-нявідзьма.
15.15. А.Брукнер. Сімфонія № 9.
16.35. "Бімбат".
17.00. Навіны.
17.10. "Між часамі". Д/ф.
17.20. "Паэзія Аркадзя Куляшова".
18.10. Навіны (Гомель).
18.35. Навіны (Бі-бі-сі).
19.10. "Крок". "Карамболь".
19.40. Кола дзён.
19.55. "Маё каханне, мой смутак".. Тэлесерыял.
20.30. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.40. Пад купалам Сусвету.
21.50. "Добрыя намеры".. Тэлесерыял.
22.40. Пяць хвілін на жарты.
22.50. НІКа.
23.05. Дайджэст.
23.15. "Сірано дэ Бержэрак". Спектакль.

Канал "Астанкіна"

8.00. "Топа Джыджыа".Мультсерыял.
8.25. "Дзікая Роза".
9.00. Клуб падарожнікаў.
14.00. Вытворчасць: буйны план.
14.15. Хроніка дзелавога жыцця.
14.25. Грошы і шчасце.
14.35. Біржа працы.
15.00. Паглядзі, паслухай...
15.20. "Лятаючы дом".
16.00. Цін-тонік.
16.20. "Элен і рабяты".
16.50. Свет сёння.
17.00. Тэлерадыёкампанія "Мір".
17.40, 20.30. Надвор'е.
17.45. "Хто ёсць хто". Е.Патон.
18.00. Гадзіна пік.
18.25. "Дзікая Роза".. Тэлесерыял.
18.55. "Я цябе пасвячаю ў каханне..." М.Карачанцаў.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.40. Веснікі.
21.20. Футбол. Ліга чэмпіёнаў. "Пары Сен-Жэрмен" (Францыя)— "Спартак" (Масква).
23.20. Прэс-экспрэс.
23.30. Футбол. Ліга чэмпіёнаў.

Канал "Расія"

7.20. Патрабуюцца... патрабуюцца...
7.30. Час дзелавых людзей.
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.25. Тэатральны раз'езд.
9.10. Ранішні канцэрт.
9.25. "Урокі Арменіі". Д/ф.
10.10. К.Ваншэнкін пра А.Твардоўскага.
10.35. Тэлегазета.
10.40. Сялянскае пытанне.
11.05, 13.20. Дзелавая Расія.
13.45. "Бацькоўскі дзень", "Безнадзейная справа".
15.10. Музычная мазаіка.
15.20. Студыя "Рост". "Прызма".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Свята кожны дзень.
16.15. Звычайная справа.
16.30. На Сусветнай шахматнай алімпіядзе.
17.00. Павое-таварышы.
17.15. Кліп-антракт. В.Цвятаеў.
17.20. Гаспадар.
17.50. Зоркі Амерыкі.
18.25. Вусны дзяцінства.
19.25. Падрабязнасці.
19.35. "Санта-Барбара". Тэлесерыял.
20.30. Сам сабе рэжысёр.
21.00. Пяць хвілін пра наша жыццё.
21.10. Сон ноч у цішыні.
22.20. Рака часу.
22.25. Аўтаімгненне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Шахматная ліхаманка.
22.50. Экран крымінальных паведамленняў.
23.00. Творчасць шчаслівых сноў.
23.30. Зоркі гавораць.

8 канал

6 декабря, вторник

18.00 Мультсериал "Кругосветное путешествие Вилли Фога".
18.30 Студия "Интекс": "Новости".
18.55 Телесериал "Морена Клара".
19.45 БАНТ: "Репортаж".
19.55 Шанс-приз.
20.05 Немецкая волна.
20.40 Телесериал "Шансы".
21.30 Студия БМ: "Фэн-клуб".
22.05 АО "Техинпром-групп" и ДП 8 ТВК представляют Андрея Толубеева в художественном фильме "Я в полном порядке".

7 декабря, среда

18.00 Мультсериал "Кругосветное путешествие Вилли Фога".
18.30 СОЛТЭК: "Новости".
19.00 Телесериал "Морена Клара".
19.50 Агентство "Пармикс": "Городские часы", "Новости".
20.05 Немецкая волна.
20.40 Телесериал "Шансы".
21.30 Студия БМ: "ПроРок".
21.50 АО "Техинпром-групп" и ДП 8 ТВК представляют художественный фильм Андрэ Кайятта "Супружеская жизнь", 1-я серия.

Наступны нумар газеты выйдзе ў суботу, 10 снежня г.г.

Наш адрас:
220013, гор.Мінск, вул.Б. Хмяльніцкага,10-А,паверх 9, рэдакцыя газеты "Мінская праўда".

ТЭЛЕФОНЫ:
прыёмнай рэдакцыі —68-29-76,
намесніка галоўнага рэдактара —68-25-81,
адказнага сакратара —68-26-48,
сакратарыята —68-26-48,
аддзелаў: Саветаў —68-26-38,
адукацыі і культуры —68-25-76,
сацыяльна—эканамічнага —68-25-43,
грамадска-палітычнага —68-25-42,
інфармацыйна-аналітычнага —68-28-33,
пісьмаў і маральна-бытавых праблем — 68-25-83,
ілюстрацыі —68-25-03,
камерцыйнага — 68-25-86,
бухгалтэрыі —68-26-65.
Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў: у Барысаве —(8-277)5-15-61,Вілейцы —(8-271)5-57-86,Нясвіжы—(8-270)5-41-88, Салігорску — (8-210) 2-49-60.

ЗАСНАВАЛЬНІК – Мінскі абласны Савет дэпутатаў, 220625, г.Мінск, вул. Энгельса, 4.
"Мінская праўда"— орган Мінскага абласнога Савета дэпутатаў.

Галоўны рэдактар М.А.ШЛОМА.

Рэдакцыя можа друкаваць матэрыялы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.
Адказнасць за падбор і дакладнасць апублікаваных фактаў і іншых звестак нясуць іх аўтары.
Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Час падпісання ў друк: па графіку 22.10.
Нумар падпісаны ў 22.00.
Набрана і звярстана на настольна-выдавецкім комплексе "Мінскай праўды".
Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку".
220013, г.Мінск, пр. Ф.Скарыны, 79.
Тыраж 16000. Індэкс 63923. Зак.№131.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12